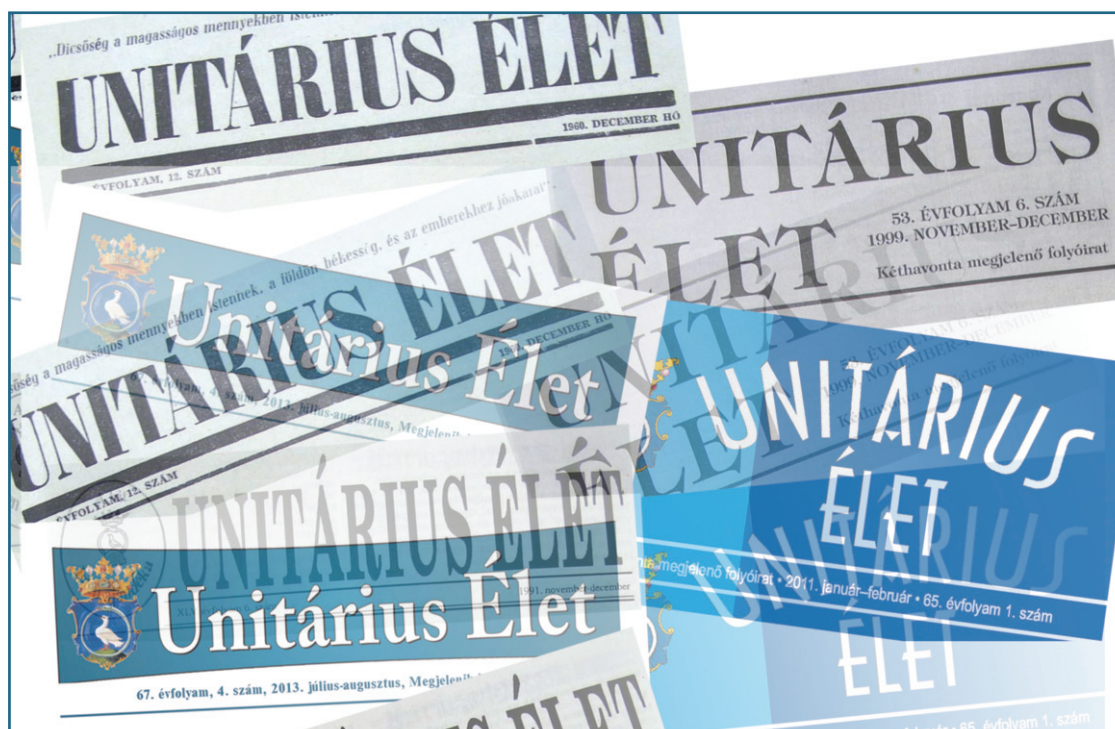

Unitárius Élet

71. évfolyam, 1-2. szám, 2017. január-április. Megjelenik kéthavonta.

Évforduló

70 éve, 1947. március 15-én jelent meg az Unitárius Élet első lapszáma. A lapot indító főszerkesztő Kereki Gábor így ír az első szám „vezércikkében”: „Már jó ideje, hogy a hívekhez nem juthattunk el. (...) Az élet mindannyiunk számára nehéz és nagy feladatokat rótt. Feladataink sokszor látszanak megoldhatatlannak. De akármilyen nagy valóságok is az élet akadályai, bármennyire tetek is próbára a halál, elválás, szenvedés sokszor emberfeletti látszó problémái mindezen túl éreztük Isten hatalmát és gondviselését.”

70 évesek ezek a szavak és bár a mai világ egészen más megpróbál-

tatásokat állít elénk, mint az akkori pusztító háború utáni évek, mégis, akár az aktuális lapszám indító sorai is lehetnének. Hiszen tavasz helyett nyáron jelenünk meg, hosszú idő után jut el ismét Olvasóinkhoz az üzenet.

A kései megjelenésnek számos okát sorolhatnám indoklásként, de öngazolás helyett megköszönöm a gondviselő Isten segítségét, hogy átemelt az élet akadályait képező nagy valóságokon és lehetőséget adott, hogy erőnket összegyűjtve ismételten megjelenjünk és próbáljuk egyenesbe hozni elmaradt dolgainkat.

Szerkesztőbizottságunk igyekszik mindent megtenni, hogy az „élet akadályait” legyőzve ismét időben és rendszeresen jelenjünk meg, meg-

tartva az elődök által meghatározott értéket és színvonalat.

Visszatérve az évforduló fontosságára, igyekszünk méltóképpen emlékezni az első lapszám megjelenésére. A tematikus lapszámok mellett, októberben kiállítással egybekötött konferenciát szeretnénk rendezni a hetven éves évfordulóhoz kapcsolódva.

Ez úton is kérjük Olvasóink segítségét is, hogy írásaikkal támogassák közös lapunkat, hogy eleget tehesünk az egykori főszerkesztő által megfogalmazott célkitűzésnek: „Hirdetni az unitárius kereszténység életének örök és megfellebbezhetetlen eszméit, hirdetni a jézusi igazságokat vallásunk és lelkiismeretünk szabadságához híven”.

Kriza János

Vallásszabadság

„Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez.” (Ef 2,8); „A hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.” (Róm 10,17)

Ünneplő gyülekezet, kedves rádióhallgatók, testvéreim!

Kétszeres megtiszteltetés ma erről a szószékről prédikálni, egyrészt a vallásszabadság ünnepe, másrészt a Kossuth Rádió élő közvetítése teszi rendkívülivé ezt a napot. Egy harmadik, szívemet melengető tényről már nem is illene szól-

ni, de el kell, hogy mondjam, életemben először állok a budapesti Nagy Ignác utcai templom szószékén, és hogy ez pont 2017 januárjában, a reformáció évében történik, az biztosan Isten különös kegyelmének, nem pedig az én szerény érdemeimnek köszönhető.

Mi, unitáriusok Isten kegyelméről viszonylag keveset beszélünk, inkább az ő gondviselő szeretetét hangsúlyozzuk, pedig legalább annyira köszönhetjük létünket kegyelmének, mint gondviselésének. Isten különös kegyelme, hogy ma, 2017. január 15-én élnek még unitáriusok a Kárpát-medencében, mert annyi bal-szerencse közt, oly sok vizzály után sokszor érezték eleink, hogy „Énlaka felett, a Firtos lova hátán, lehajtott fejjel elaludt a Gondviselés.” A katolikus Tamási Áronnál találóbban talán senki sem fogalmazta meg a kegyelem és a gondviselés unitárius dialektikáját. Mert bárhol-nan is nézzük 450 éves történelmünket, azt látjuk, hogy egyházunk nem csak őseink hősi kitartásának és a mi tiszteletre méltó erőfeszítéseinknek, hanem Isten el-szunnyadó gondviselésének, de mindig megújuló kegyelmének köszönhetően maradt fenn a mai napig. Egy híján 450 esztendővel ezelőtt, a méltán híressé vált tordai országgyűlésen az ország fejedelme s a három nemzetalkotó rend, a szászok, a magyarok és a székelyek az Úristen kegyelmébe kapaszkodva, de a reformáció sikerében bízva így rendelkeztek:

„Midőn a prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék ki-ki az ő értelme szerint, és a közösség ha venni akarja, jó, ha nem, senki kényszerítéssel ne kényszerítse, az ő lelke azon meg nem nyugodván; de oly prédikátort tARTHASSON, a kinek tanítása őnéki tetszik. Ezért pedig senki [...] a prédikátorokat meg ne bánthassa, ne szidalmaztassék senki vallásáért senkitől. [...] és nem engedtetik senkinek, hogy senkit fogsággal vagy helyéből való elmozdítással fenyegetsen a tanításért: mert a hit Istennek

ajándéka, ez hallásból van, a hallás pedig Istennek Igéje által.”

Kedves testvéreim, nem tudom, van-e még egy olyan törvénycikk a világon, ahol a világi törvényhozó testület két szentírási helyre hivatkozva támogatná meg az evangélium hirdetésének és hallgatásának szabadságát. Isten igéje szolgál tehát e törvény alapjául, és kérdezem, vethetünk-e más alapot a meglévőnél? És válaszolok is: „A lerakott alapon kívül, amely a Jézus Krisztus, más alapot senki sem rakhat.” (1Kor 3,11)

Sokszor félreértjük és félremagyarázzuk a tordai országgyűlés végzését, és az egyéni jogok dekrétumát olvassuk ki soraiból. Valami olyasmit, hogy a hit személyes meggyőződés, és ez csak az individuumra, az egyénre tartozik. A hit magánügy, s az egyén jó istenhívő és keresztény lehet minden intézményi kötöttség nélkül is, hiszen imádkozni bárhol lehet. Csakhogy Tordán 450 évvel ezelőtt nem egy nagy svédasztalt terítettek a 21. század mindenből kiábrándult gyermekének, hogy az szellemi éhségét csillapítandó kedvére válogasson: egy falat keleti misztika, egy kis New Age bőven leöntve asztrológiával és megfűszerezve egy csipetnyi ezotériával és okkultizmussal. Mindenből egy keveset, a lényeg, hogy jól érezd magad, ma úgy is ez a divat.

1568-ban Tordán nem az egyén, hanem a közösség azon jogát erősítették meg, hogy Isten igéjét, az evangéliumot hirdessék és hallgassák, olyan pap vagy tanító szájából, akinek tanítása nem az egyén, hanem a közösség ítélete szerint hiteles, és megegyezik Isten igéjével.

A hit Isten ajándéka – hivatkoztak eleink a Szentíráásra. Karácsony után vagyunk, sokunkat elhalmoztak ajándékokkal. A fogyasztói és az egyén igényeinek kielégítésére felépített társadalmakban, így Európában is szokássá vált, hogy karácsony, vagy ahogyan a szekuláris világban mondani szokás, az ún. téli ünnepek után visszaváltják a nem kívánt ajándékot. Nem vagyok elégedett a kapott ajándékkal, visszaváltom. Internetes világunkban ez igazán könnyen megy, tizenöt napon belül megszabadulhatok a fölösleges vagy rossz rendeléstől, még csak meg sem kell indokolnom döntésemet.

A hit Isten ajándéka – szeretném megkérdezni, hogy valaki rendelt-e hasonlót az interneten? Azt tapasztaltam, különösen az utóbbi évtizedben, hogy igen megsaporodott azok száma, akik „visszaváltak” tételekbe rendezett és szépen csomagolt hitünket, visszaváltak, mert nem működik, vagy legalábbis nem úgy működik, ahogyan szeretnék. Többen is elmondták, hogy: megkereszteltek, valamikor még konfirmáltak is, de ennek nem sok haszna. Egyházam tanítását, hittételeit úgy-ahogy ismerem, de ez nem ad választ egzisztenciális gondjaimra és életem nagy kríziseire, a hitvallások nem védenek meg a tragédiáktól.

Szériahibás lehet az ajándék, azt írja rajta, 1568, én úgy tudtam, az egy jó kiadás, szinte 450 éves, de mihez kezdjek vele? Nekem nem működik, visszaváltom, mert tele vagyok csalódással, visszaváltom, mert megtagadtak barátaim, és elhagytak azok, akikről elhittem, hogy szeretnek. Visszaváltom, mert keresztre feszített az elkeseredés és a kilátástalanság. Visszaváltom, mert életem mélypontján a reménytelenség néma sírjába zuhantam, és úgy érzem, nincs igazság és dajkamese minden feltámadás. Reményre, vigaszra, hitre szomjaztam, de csalódtam az egyháznak nevezett intézményben, és csalódtam a papban. Visszaváltom, mert remény helyett üres frázisokat, vigasz helyett keserűes szirupot kaptam, hit helyett pedig semmitmondó és érthetetlen tételeket szajkóztak. Jobb visszaváltanom az ajándékba kapott hitet.

Drága testvéreim, az evangéliumokban és a Szentírásban én sehol nem olvastam azt, hogy Jézus a visszaváltó. Ő megváltó, nem a visszaváltó. Ő nem azért jött erre a világra, hogy visszaváltsa a nekünk nem tetsző életet, elhibázott cselekedeteinket, nem azért jött, hogy megoldja helyettünk a problémákat. Isten őt azért küldte, hogy pontosan a mi életünkön keresztül mutassa meg az üdvösség útját. A feltétel nélküli bizalmat, egymás elfogadását, a megbocsátást a közösségben tanuljuk meg. Az önfeláldozás, a másokért való élés csak a közösségben nyer értelmet, ezt tanuljuk nemzedékről nemzedékre, és a jó hír, az evangélium az, testvéreim, hogy Isten nem mondott le rólunk, nem mondott le az egyénről, mert ő tudja, hogy minden egyes életnek értelme és célja van, és ez a közösségben teljesedik ki. A hit nem egy hosszú és unalmas jegyzék arról, hogy mit kell elhinni egyházaink tanításából, hanem járható út és közösségi életforma. A hit nevű alkalmazást nem a Play áruházból töltöttem le az okostelefonra, hogy elszórakozzak vele üres óráimban. A hit nem önkiszolgáló automata, amibe bedobom a megfelelő pénzüremet, majd rábökök az egészség, jólét vagy kényelem gombra.

A hit az újrakezdés csodálatos lehetősége, a szív elhatározása, hogy jobbak, emberségesebbek legyünk. A hit az önátadás és a feltétel nélküli szeretet, a mindig megbocsátani kész szív, a hit segítségnyújtás a rászorulóknak, reményadás a reménytelennek. A hit nem pusztán egy értelmi tevékenység, hanem a legmélyebb bizalom Isten és ember között. A hit: együtt sírni a sírókkal és együtt örvendezni a nevetőkkel. A hit fülünkön keresztül jut el a fejünkbe, de mindhiába, ha szívünket nem gyújtja lángra.

A hit hallásból van – olvassuk a római levélben, s boldogan nyugtázzuk, hogy manapság csupa hívó ember vesz körül, a metróban és az utcán is látni, hogy hallván hallunk. Mi másról árulkodhat a sok fej- és fülhallgató? Hangorkán tombol, s mi kétségbeesetten kapálózunk, és próbálunk partra vergődni ebben a hatalmas óceánban. Tordán, abban a provinciális öreg városban 449 évvel ezelőtt, farkasordító hidegben kimondták, hogy a hit Isten ajándéka, s ez az ajándék Isten igéjének meghallgatása által ölt testet.

Meg kell végre tanulnunk hallgatni, aztán csendben elgondolkodni a hallottakon és a halottakon. Isten

igéje, Krisztus beszéde nem harsogja túl a világ zaját. Ez bennünk szólal meg, ha elég türelmesek és kitartóak vagyunk.

Kirkegaard dán filozófus és teológus szerint a hit olyan, mint lebegni a végtelen óceánban. Minél inkább kapálózunk, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy elnyel a hullámsír. De ha nyugodtan rábizzuk magunkat Istenre, akkor a felszínen maradunk.

Tanította-e valaki úszni a gyermekét? A legnehezebb mindig az, amikor azt mondjuk: bizzál, ne félj, ne essél kétségbe, engedd el magad, fenntart a víz. A hit ilyen bizalom, ne kapálózz kétségbeesetten, bizzál, engedd, hogy megtartsa életed Isten jóságába vetett hited. A hit ellentéte nem a kételkedés vagy a hitetlenség, hanem a bizalmatlanság, a félelem, az aggodalmaskodás, és úgy látom, hogy a 21. század Európája ezen az ingatag alapon kezdett el építeni.

Mindig csodáltam azokat az ismerőseimet, barátaimat, akik nem csak hallgatják, de értik is a zenét. Én botfűlű vagyok, de még a magamfajtáknál is előfordul, hogy megérint a zene, ésszel nem tudom felfogni, de szívem lángolni kezd, és elindít bennem egy folyamatot. Érzések születnek meg bennem, emlékek elevenednek meg, oldódik a feszültség, és helyére lép valami csodálatos megnyugvás, bizalom. Ilyen csodálatos, életeket átalakító muzsika a hit, a botfűlűeknek is, mert hallani nem csak a fülünkkel, hanem a szívünkkel is hallunk, és ilyenkor a botfűlű, a kételkedő, a hitetlen is felkiált, mint az evangéliumbeli néma gyermek apja: *„Hiszek! Segíts hitetlenségemen!”* (Mk 9,24)

Érdekes olvasmányélményem volt a napokban. Egy 1931-ből származó napilap digitális változatát böngésztem, amikor a szemem megakadt egy Reformátorok Hungáriában című eszmefuttatáson. Röviden az a lényege, hogy a mennyországban örök életet élő három reformátor, Luther Márton, Kálvin János és Dávid Ferenc visszatérnek, Magyarországra látogatnak. A történet nem egészen ötletgazdag, a 16. században ennél sokkal izgalmasabbat írtak unitárius elődeink, mégis elgondolkodtam azon, mit látnának a vezető reformátorok, ha 2017-ben meglátogatnának bennünket. Valószínűleg elcsodálkoznának, hogy a híveknek csak 3-4%-a jár templomba. Az említett újságcikkben az egyik reformátor imígyen panaszkodott: *„De legszomorúbb, hogy nincsenek az én híveimnek áldozatkész pásztorai... Megszédítette őket a hatalom: pénz, birtok, ragyogás... De ami a legtragikusabb, visszaélnék a nevemmel, az én nevemben prédikálnak (...), de nem veszik komolyan a hívőket, s a hívők nem veszik komolyan őket.”*

Vajon mi, unitáriusok hogy állunk hitünk elsőkélyesedésével? Az evangéliumot prédikáljuk-e, vagy a szószéken magunkat mutogatjuk, és valami egyszemélyes monodrámát adunk elő? El tudjuk-e mondani tiszta lelkiismerettel, hogy azóta, hogy újból egy Unitárius Egyház van a Kárpát-medencében, komolyan vesszük híveinket? El tudjuk-e mondani, a tordai országgyűlés és Dávid Ferenc ránk vetődő árnyékában, hogy közösségeink egyetértésben élnek, hogy tehetségünk szerint hirdetjük az evangéliumot, hogy gyülekezeteink gyarapodnak?

Vagy jobb elhallgatni, hogy a mi közösségeinkben, egyházrészeink között is vannak nézeteltérések. Vajon minket nem szédített meg a hatalom, a pénz, a ragyogás? Bizony, ötszáz évvel a reformáció után sem lettünk jellemesebb emberek. Túlságosan is saját erőnkre, képességeinkre, racionokra hagyatkoztunk, s a kalkulusból kifelejtettük Istent. Hogyan is írta Szilágyi Domokos: „Hogy mindent megérintesz, ne áltasd magad, a lélek végül rád pirít.”

Nem az ajándékba kapott hittel van baj, hanem azzal, hogy eltávolodtunk egymástól, rokon a rokontól, barát a baráttól, testvér a testvértől. Királyhágón innen és Királyhágón túl élő unitáriusoknak, vezetőknek és vezetetteknek jobban kellene bízunk Istenben és egymásban. Akaratlanul is a sokak által használt, a kisebbségi sorsot szimbolizáló gyöngyragyló-motívum jut

eszembe, s Szilágyi Domokos fájdalmas sorai: „hősöket izzadtunk ki magunkból – kézenfekvő, mégis mondom a hasonlatot: akár a gyöngyragyló, feleim, mert szomorú az, feleim, hogy mocsok által jutunk kincshez.”

A szívem azt mondja, hogy a szenvedések, a nézeteltérések, az éjszakába nyúló, sokszor bántó viták igazgyönggyé formálódnak közös munkánk és Isten kegyelme által, mert mindannyian értékteremtők vagyunk. 450 év tapasztalatával hátunk mögött, 450 év tüzes homokszemeinek sebeivel lelkünkben ma is Isten kegyelmébe kapaszkodunk. Őt kérjük, hogy őrizze meg keservesen kiizzadt igazgyöngyeinket, s adjon erőt ahhoz, hogy elfogadjuk ajándékát. Ámen.

(Elhangzott a Budapesti Unitárius Egyházközség templomában 2017. január 15-én.)

Dr. Kovács Sándor

Reformáció 500

„Mert ti szabadságra hivattatok atyámfiai” (Gal 5,13)

Luther Márton, a nagy reformátort nem politikai motivációk indították arra, hogy 1517. okt. 31-én 95 tételét megírja. Wittenbergi munkatársaival egyetemben azon a véleményen volt, hogy az egyházat fel kell szabadítani olyan terhektől és „szolgálatok” alól, melyeket Jézus rendelése ellenére vett magára: fel kell szabadítani olyan

lelkiismereti terhektől, amelyek ellentétben állnak a Pál apostol által meghirdetett, keresztény szabadsággal. Luther és tanártársai úgy vélték, hogy az egyháznak nincs más mandátuma és hatalma azon kívül, amit Jézus adott neki: az evangélium hirdetése és a bűnök megbocsátása. Így amit egyébként az egyház megtisztításaként szoktunk aposztrofálni, az éppúgy tekinthető az egyház felszabadításaként is.

Ez az esztendő ünnepi év, a történelmi keresztény protestáns Reformáció 500. évfordulója. Nem emléké, hisz nem egy rég múlt eseményre emlékezünk, hanem a Reformáció egy folyamat. Az állandó megújulás, újjászületés folyamata.

A történelmi protestáns egyházak, a reformáció szülőttei ünneplik ezt az évet, az egyház megszabadulásának és újjászületésének ünnepeként.

Biblikusan a szabadság a szabad emberek állapota, a rabszolgasággal szembeni szabadság. Egyiptomban Izrael szolgaságban élt, de az Úr kiszabadította a szolgaságból. Már az Ószövetségben is egyre inkább erkölcsi fogalomként válik a szabadság.

Az Újszövetségben a szabadság szabadulást jelent a szolgaság lelkétől. Jézus a kiüresedett külsőséges vallással szemben a belülről fakadó igaz hitet értékelte. A keresztény életet a Lélek törvényei rendezik: „Az Úr

pedig Lélek, és ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság”. (2Kor 3,17.) Ebben a szabadságban válik az ember, mint Isten gyermeke egyúttal Isten munkatársává, felelősen élve a reábizottakkal.

Habár a 20. században elindult a keresztény közösségek egység törekvése az ökumenikus mozgalomban, de a Reformáció 500. évében még mindig azt tapasztaljuk, hogy sok a törésvonal.

A Bírák könyvének 4. részében olvassuk Bárák és Debóra történetét. A történet abban a korban játszódik, amikor még nincs király, az önálló törzsek egy-egy bíró vezetése alatt fognak össze. Erősen férfi központú ez a társadalmi modell, mégis Debóra személyében egy próféta nőt választanak vezetőnek. Bárák, a hadvezér készen áll fegyvert fogni és harcba indulni népe szabadságáért, de csak abban az esetben, ha Debóra, a női bíró és próféta is velük tart. Bárák hite és bölcsessége példa értékű a mai keresztények számára is. Bárák nem kezd el kifogásokat keresni, nem próbálja lekicsinyíteni egy női vezető szavát, hanem Isten emberét látja benne, hisz neki és azt mondja: Ha velem jössz, én is elmegyek az úton. Megküzdök az elleneséggel, még akkor is ha tudom, hogy nem az enyém a dicsőség, hanem a prófétanőé.

Megosztott a protestáns kereszténység is, könnyen talál hibát a másik hitében, teológiai felfogásában. Mi unitáriusok már sokszor találkoztunk azzal a teológiai értelmezéssel, hogy a mi hitünk nem keresztény. A sérelmeken túl kell lépni, és egy pozitív elköteleződésben megfogalmazni: Ha te velem jössz és is megyek az úton Testvérem! Mert együtt erősebbek vagyunk.

Nagyon sok oka van annak, hogy Európában ennyire háttérbe szorult a keresztény hit közösségi megélése. De úgy vélem, az egyik oka mindenképpen az, hogy a megosztott kereszténység változatlanul egymás hibáit keresi és sokszor kirekesztő. Így nem tud vonzóvá válni. Az elmúlt évtizedek alatt a szekularizmus és más nagy világvallások teret hódítottak.

Bárakkal együtt mondjuk, elmegyek oda, ahova Isten küld engem, megoldom a problémát, de csak akkor ha Te is velem tartasz, és nem számítanak a különbségek!

„Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban.” (Galata 3,28)

Mi unitáriusok, a 16. századi protestáns történelmi reformáció örökösei fontosnak tartjuk és valljuk a folyamatos megújulást, szellemünk és lelkünk fejlődését.

Emellett, valljuk, hogy a Szentírás üzenete minden kor számára tud újat mondani, tanítani, mert az örökérvényű; csak az szükséges, hogy alkalmazzuk a Szentírást saját korunkra és életünkre.

Reformáció ünnepi éve van. Azoké, akik előttünk szóltak Istennek ígését. Ennek alapján minden felekezet

azzal a gondolattal ünnepelhet, hogy a tiszta igazságot nem sikerült elérnie, de folytonosan keresi azt, Jézus tanítása alapján. Mert nem az az igaz keresztény, aki azt mondja, állítja, hogy megtalálta az igazságot, hanem aki szüntelen keresi.

2017-en is erkölcsi reformációra, erkölcsi változásra VAN szükség!!! Egy teljesen új szemléletre, amely lehetővé teszi Isten országának építését. A reformátorok, az előttünk járók erős, mély hite legyen példa előttünk! Ámen.

Dr. Szent-Iványi Ilona

Cupido talánya

Lelkészként rengeteg esküvői szertartást végeztem az elmúlt húsz év alatt. Bár mindenik különleges, talán az, amelyről most megemlékezem egyben a legegyszerűbb is volt. Egy forró nyári napon került rá sor egy utánfutó parkban Lancasterben, Pennsylvania mellett.

A vőlegény barátai fekete polyészter öltönyöket, cowboy csizmát és álcázásképpen baseball sapkát viseltek, melyeket pillanatokkal a szertartás megkezdése előtt vettek le. A korszorúslányok pasztellszínű ünnepi ruhakölteményeket viseltek, ugyanazt, amelyet néhány hónapja az iskolai ballagáson. A Vőlegény fiatal és szegénylős volt, idegesnek tűnt, ahogy az utánfutó lakópark közepén a hevenyészett oltár elé lépett. A Menyasszony pipacsvörösön vonult a „templomi” padsorok között, melyet a közeli tűzoltó állomásról kölcsönkért, összecsucskható székekből alakítottak ki. A figyelmes szemlélő rögtön látta, hogy gyermeket vár.

A szertartás vallásos volt, de rövid, mely igazi áldás, tekintve a Menyasszony állapotát. Talán az volt a csúcspontja az egésznek, amikor a menyasszony vendégei rájöttek, hogy elfelejtettek zenéről gondoskodni. Megoldásképp egy öreg Chevy Pinto-t vezettek közép-re, letekerték az ablakot és kihangosították, Baby, You Can Light My Fire.

Miután lejárt, a Tanú feltette álcázó baseball sapkáját és hozzám sétált. El akarta mondani, hogy milyen sokat jelent neki és a Vőlegénynek ez a szertartás. Aztán kérdezett:

- Hé, prédikátor hölgy, milyen vallású vagy, egyébként?

- Unitárius-Univerzalista vagyok - feleltem

- Uni-mi-ista?

- Unitárius Univerzalista - ismételtem.

- Hmm. Unitárius Univerzalista - mondta, rugdostott egy kis port a cowboy csizmájával, amíg eldöntötte,

hogy most gyanakodjon-e? Kivett egy cigarettát. Csendesesen ott álltam. Végül megtörte a csendet.

- Hé, prédikátor hölgy! Van a te egyházadnak szabálya a cigizés és az ivás ellen?

- Nem kifejezetten - válaszoltam óvatosan.

- Nos, a pokolba! Akkor én is Unitárius Univerzalista vagyok!

- Nagyszerű! - mondtam. Akkor szeretnék téged majd egyszer a templomban is látni!

- Arra fogadhatsz - vetette oda félútról a söröskorsó felé.

Soha nem láttam őt a templomban, de jó lett volna, ha mégis eljön. Mert úgy hiszem, valami mélyen, spirituálisan megérintette őt az esküvői szertartással kapcsolatban.

Úgy hiszem, az érintette meg a leginkább, hogy a mi egyházunk úgy fogadta el a Menyasszonyt és a Vőlegényt, amilyen állapotban voltak. Kiderült, hogy ezek a fiatalok a lakodalomból együtt nőttek fel ugyanabban a konzervatív egyházköztségben. De, a saját lelkészük nem végezhetett el a házassági megáldásukat, mivel a Menyasszony állapotos volt. Becsületére legyen mondván, engem ajánlott nekik, ezt mondván: Ezek az Unitáriusok bárkit összeadnak! (Ami persze nem igaz. Mégis ilyen a hírnevünk.)

Mielőtt házassági megáldásra kerül sor, szeretek találkozni a párral és megkérdezni, miért akarják ők, hogy én végezzem a szertartást. Ugyanezt tettem a fenti példa fiatal párjával is, amikor kiderült számomra, hogy ők nagyon „beleakadtak” az egyházi Igazságosságba, mert nem engedélyezték nekik az esküvőt, ugyanakkor nagyon fontos számukra, valóban szeretnék Isten áldását egyesülésükre.

A házasság előtti felkészítőn megkértem őket, hogy nézzenek mélyen magukba és találják meg MIÉRT akarnak összeházasodni? Azt válaszolták, hogy elkötelezettek kapcsolatuk és egymás iránt, valamint a kisbabájuk miatt.

Ha olyan történeteket hallok tőlük, amelyek izzadt tenyerekről szólnak és arról, hogy „olyan mintha mindig ismertük volna egymást és nem tudunk egymás nélkül élni...”, akkor elkezdek aggódni. Szerencsére ez itt más eset volt. Ez a fiatal pár láthatóan egy tudatos és lelkileg megalapozott döntést hozott, hogy egymást szeretik és

szeretni fogják. Egy döntés, melyet születendő gyermekük ihletett, mégis tudatos választás, ennek ellenére.

Sajnos, nem mindig alakul így. Több mint fele a házasságoknak válással végződik ebben az országban. (Kanada) Miért? Az egyik ok, hogy sok ember rossz okok miatt szeret bele és házasodik össze párjával.

Harville Hendrix pszichológus és párkapcsolat terapeuta, a „*Pár-bajok és békés megoldások*” című könyv szerzője, (Getting the Love you Want) úgy írja ezt le, mint „öntudatlan házasság”- egyesülés két „fél”-ember között, akik valaki mást keresnek, hogy úgy érezzék egészek, teljesek. Úgy magyarázza, hogy sokunknak lelki sebe van, melyet a kisgyermekkorban szereztünk szüleinktől. Hendrix szerint, amikor párt keresünk, tudattalanul is olyan személy felé vonzódunk, aki első gondozóninkra, a szüleinkre emlékeztetnek.

Csodálatos módon, aki iránt annyira vonzódunk „egy nem tudatos választás, mely párunkban a legnegatívabb személyiségjegyek, mely első gondozóinkhoz hasonlít. És gyakran a partnerünk is ugyanúgy cselekszik. Végül, amikor egymásra találunk „szerelemben esünk”! Itt talál Cupido nyilvánosszeje.

Csakhogy, amit VALÓBAN szeretnénk az Valaki, aki gyermekkori szükségleteinket kielégíti. És, ismét, partnerünk is ugyanezt teszi. Amikor párunk kudarcot vall, hogy bennünket boldoggá tegyen, (mivel senki nem tehet valaki mást boldoggá), dühösekké leszünk, mivel úgy érezzük partnerünk megszegte azt a tudat alatti szerződést, melyet akkor kötöttünk, amikor először találkoztunk.

Mégegyszer a kulcsszó it a ÖNTUDATLAN! Nem vagyunk képesek látni mi is történik!

A mi pszichológiai vakfoltunk okozza, hogy nem megfelelően éretten reagálunk, úgy, mint egy sebzett gyermek, mikor forró érzelmi gombokat nyomogatunk, ahogy megpróbáljuk „boldoggá tenni” párunkat, oly módon, ahogy az nekünk szükséges, hogy általa „egészek” érezzük magunkat. Mindezt azért, hogy saját gyermekkori beteljesítetlen érzelmi szükségleteinket betöltsük.

Bár beszédemet a házasságban-párkapcsolatban élők kapcsolatának dinamikájáról kezdtem, azt találtam, hogy ezek a dinamikák igazak üzleti partnerekre, sőt egy közösség vagy szervezet tagjaira is.

Tehát lehetséges most éppen nincs partnered, de a mélyben ható mozgatórugók más típusú kapcsolataidra is vonatkoznak. Főleg az a rész, amikor öntudatlan módon mutatod ki érzelmi fájdalmadat.

Mi „ÖNTUDATLANOK vagyunk, mert túl közel állunk a helyzethez, hogy tisztán lássuk. Mikor valaki megérinti a láthatatlan lelki sebet, gyakran a fájdalomtól és félelemtől reagálunk, nem szeretetből és megértésből. Gyakran adjuk ár érzelmeinket a „robotpilóta” irányításának és megpróbáljuk a másikat rávenni, hogy úgy viselkedjen, hogy mi érezzük jól magunkat.

Természetesen senki nem akarja, hogy valaki más irányítsa őt. Mégis, az öntudatlan kapcsolatban egy mélyen gyökerező szükségletünk van, hogy a másik megváltozzon, ugyanakkor az a másik mélyen gyökerezően ugyanolyan akar maradni.

Tehát egy hatalmi harcban találjuk magunkat: a hálószobában vagy a tárgyalóban, a pénzügyekben, a gyerekekkel vagy a munkatársakkal vagy éppen más kapcsolataink vonatkozásában. Megtapasztaljuk az érzelmi repülőgép eltérítést és elkezdjük nyomogatni egymás gombjait- általában a kívánt eredmény nélkül.

Ha ez a hatalmi harc fokozódik, olyan gyakran képesek vagyunk megsérteni egymást, hogy már nem látjuk a másikban azt jót, mint valamikor. Az illúzió, hogy ketten egészeké leszünk kapcsolatunk által elhalványodik és zavarodottságot érezhetünk.

Mindez komoly harcokhoz vezethet. Néhányan magukban próbálják feldolgozni. Mások kilépnek a kapcsolatból. (De ugyanazt a mintát ismétlik meg valaki mással). Ami számomra megdöbbentő, hogy léteznek olyan párok, akik együtt maradnak és életük végéig harcolnak egymással.

Nehéz elhinni, de saját magam voltam szemtanúja egy esetnek. Úgy 30 évig közelről láthattam, ahogy családi barátaink Mildred és Freddie mindenért veszekedtek. A férj a tetőtérben élt. A feleség két emelettel lejjebb, a földszinten. Külön főztek magukra és külön is mostak. Kiabáltak és ordítottak egymással a három emeletnyi lépcsőházban. Évekig bátorítottuk őket, hogy menjenek házassági tanácsadásra. Azt felelték, ilyesmi nem hisznek. Mások azt javasolták csak simán váljanak el. Szó sem lehet róla, felelték, mi katolikusok vagyunk és a katolikusok nem válnak el. Ily módon néhány évtizedig harcoltak egymással.

Gyakran arra gondoltam, hogy Mildred sokkal boldogabb lenne ha megszabadulna nemezésétől. Végül a férj meghalt, jóval 90 fölött. Úgy hittem, felesége megkönnyebbül majd, talán felszabadulva is érzi magát. De nem, azóta is nagyon depresszós. Mostanában Mildred arról beszél, mennyire hiányzik neki férje és milyen csodálatos életük volt együtt.

A sokkoló tanulság számomra az volt, hogy léteznek olyan emberek, akik csak egészségtelen módon képesek kapcsolatban élni. Inkább veszekednek minden nap hatalmi harcokban, de nem vállalják fel ez egyedül élés lehetőségét.

Szerencsére néhányan akik hasonló gondokkal küzdenek mégis adnak egy esélyt a terápiának. Ha sikeres, ennek során megtanulják begyógyítani magukban az érzelmi sebeket, melyek az öntudatlan „szerelemben eséshez” vezettek. Megérnek arra, hogy a tudatos szerető kapcsolatot VÁLASSZÁK. Megtanulják, hogy két EGÉSZ ember legyenek, akik képesek arra, hogy külön-külön is, egyedül éljenek, de inkább azt választják, hogy együtt legyenek és megosszák egymással szerelmüket.

Gyakran az érzelmi gyógyulás mély spirituális tapasztalat, mely magába foglalja a mindig növekedő hitet az univerzum megbízhatóságában – amit sokat ISTENNEK neveznek. Amikor ez megtörténik, sokan megtapasztalják a spirituális újjászületést, amikor ráébrednek, hogy szerethetőek és egészek, úgy, ahogyan vannak.

Az öntudatnak ebben az állapotában hozzáigazítják magukat az Univerzum teremtő, lelkesítő erejéhez,

amit és Szeretetnek, Istennek nevezek. Ők megengedik a szeretetnek, hogy áramoljon életükön keresztül. Szándékos Szerelem. Tudatos Szeretet. Olyan, ami kevésbé érzés, inkább létezési mód, tudatos választása a törvények mély megértésének és megjelenítésének, a törvénynek, hogy egymást szeretjük.

Többen azt gondolhatják, hogy a kulcs az aranyszabály: „Szeresd felebarátodat, mint magadat”. Lehet ez már nem elég a 21. században. Javaslom a platinaszabály bevezetését a megfelelő viselkedésre: „Szeresd felebarátodat, ahogy ő akarja, hogy szeretve legyen!”

Egy barátomnak lelkesen beszámoltam friss felfedezésemről. Válaszképpen megosztotta velem a régi történetet a halálos ágyán levő emberről, aki annyira szerette a feleségét, hogy a friss kenyér sarkát, buckát mindig neki adta- amely szerinte a legfinomabb rész. A végső beszélgetésen az asszony bevallotta, soha nem szerette rágni a kenyér héját, csak azért fogadta el, meg ne sértse férjét. Inkább az illatos, zamatos kenyér belsejére vágyott. A férj, pedig mily hiábavalóan feláldozta neki legjobb falatjait, mert azt hitte, felesége ezt szereti... Honnan tudjuk, hogy mit szeretne a másik? MEGKÉRDEZZÜK!!!!

Ha sikerül alkalmazni a Platinaszabályt természetes módon igazítjuk létezésünket e legnagyobb Szeretethez. Hitem hozzákapcsol ehhez a Szeretethez és nagy reményeim fűződnek azokhoz az emberekhez akiket ez a szeretet vezérel, akiknek kapcsolatai szándékosan a szellemi törvényeken alapulnak. Az olyan emberek, mint a fiatal pár Pennsylvaniából, akik azt választották, hogy összeházasodnak, holott ugyanolyan könnyen ott is hagyhatták volna egymást.

Sok kemény munkával, hittel és türelemmel, hiszem, hogy a házastársi kapcsolatok megmaradnak, gazdag és eredményes tapasztalatok lesznek. Mert meg van alapozva a közös, szellemi-spirituális szeretettel – az igazi szeretettel – mely soha nem vall kudarcot. Két Egész ember, aki önmagában is képes élni azt választja, hogy tudatos kapcsolatban legyen egymással.

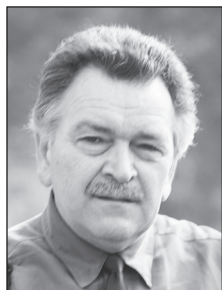
Ezt a felismerést fogalmazta meg Kahlil Gibran, A proféta című művében a házasságról, melyhez ragaszkodott az ifjú pár, hogy esküvői szertartásuk része legyen: *És a házasság, Mester? Ő pedig e szavakkal válaszolt: Szeressétek egymást, de szerelmeitek ne válják bilincscsé. Legyen inkább olyan, mint a tenger, melynek lelketek partjai között ringanak hullámai. Töltsétek egymás poharát, de ne igyatok egymás poharából. Osszátok meg kenyereteket, de ne egyétek ugyanazt a morzsát... Daloljatok és táncoljatok együtt, de mindegyitek maradjon meg önmaga. Mint a lant húrjai, mindegyik külön kifizítve, bár együtt zengenek, egy harmóniát. Adjátok egymásnak szíveteket, de ne legyetek egymás örei. Mert csak az élet tenyere foghatja át szíveteket. Éljetek együtt, de ne feszélyező összetapadásban. Mert a szentély oszlopai is úgy emelkednek magasba, hogy távolságok vannak közöttük. S a tölgy és a ciprus se tud egymás árnyékában, virulni. Szeressétek egymást! Amen.*

(Elhangzott Lake Chapala UU Fellowship, Mexico 2017. február 12-én, a Valentin Napi istentiszteleten a Házasságra való különös figyelemmel. Fordította: Bartha Mária Zsuzsanna.)

Rev. Dr. Paula Gable

Éljen, Éljen...

„Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban.” (Máté 21,9b)

Kedves Atyámfiai, Testvéreim!
Virágvasárnapja van. A pergő élet forgatagában egy újabb állomáshelyre érkeztünk. Ellazítunk, kifűjjük a hétköznapi szaladástól elcsigázott testünket, lelkünket és szembenézünk az ünnep üzenetével. Három pillérre építem mai beszédemet.

Az első a virágvasárnapi történet, ami azzal kezdődik, hogy Jézus Betfagé, azaz Jeruzsálem külvárosa felé közeledett, amikor előre küldte tanítványait, hogy hozzanak számára egy szamarat, melynek hátára ülve bevonul a városba. A tömeg megelőzően már hírt szerzet arról, hogy Jézus hamarosan meglátogatja Jeruzsálemet, s ezért az út szélén felsorakozva várt rá. Jézus tudatában volt prófétai küldetésével és ezt a számárháton történő bevonulással is

érezkeltette. Alázatában és szegénységében hordozta a megkülönböztető jegyeket. Ezt a szegénységet hangsúlyozza a tény, hogy neki még egy szamara sem volt, tehát azt is kölcsön kellett kérnie.

A tömeg úgy fogadta Jézust, mint egy gazdag királyt. Ágakat szórt eléje, és ruhákat terített az út porába. A bevonulást királynak kijáró üdvözlés fogadta, amikor „Hozsánna”, „Éljen” örömkialtásban tört ki a tömeg. A bevonulás hangulata átáradt az egész városra. Természetesen sokan voltak, akik egyáltalán nem ismerték Jézust, és voltak olyanok is, akik addig még nem hallottak róla. Ezért kérdezték egymástól, hogy kicsoda ez az ember? Jézus követői, ismerősei és hívei is csodálkozással kérdezték, hogy nem ismerik a galileai prófétát?

A második pillért a templom megtisztítása körüli események jelentik. Sokan, sokféleképpen és különböző hangsúllyal magyarázzák a templomban történeteket. Én most is állítom – mint aminek már köztetek többször is hangot adtam –, hogy a templom egy olyan hely, melyet mindenütt és bármilyen építményről is legyen szó, tisztának, csendesnek, emberhez és Istenhez méltónak kell tartanunk. Nem csodálkozom Jézus indulatán, hiszen a bevonulása miatt megnövekedett tömeg zajossá tette a templomot. De nem is az istentiszteleti célt szolgáló helyiséggel, vagy annak ren-

detlenségével volt a gond, hanem a külső templomtérről, a „pogányok udvarával”, melyet azért terveztek a templom szomszédos helyiségébe, hogy az ott tartózkodók is szemlélői lehessenek az istentiszteleti eseményeknek. A templom megtisztítása fontos mozzanata volt Jézus cselekedetsorozatának, ami nem maradhatott el a virágvasárnap eseményekből. „Az én házam, az imádság háza” – halljuk Isten szavát, s melyet megfelelő módon és tisztán kell tartani.

Miután Jézus nyilvánvalóvá tette felfogását, a betegek gyógyításához fogott. Ezt követően – bár nincs rá utalás az evangéliumban –, a gyermekekkel is társalgott, hiszen a templomban is „Éljen” – kiáltások hangzottak el a betegek és a gyermekek ajkáról. A templom hivatalos őrei az elvártakhoz mértén válaszoltak az eseményekre. Nagy lehetett a templomi zűrzavar, amennyiben megengedték a gyermekeknek, hogy megismételjék a felnőttektől hallottakat. Jézus nyomban felfedezte a templomőrök ellenszenves megnyilvánulását, s ezért vetítette elő a 8. Zsoltár 3. versében foglaltakat, újszerű megfogalmazásban: A kisdedek és a csecsemők hirdetik Isten dicsőségét. Hogy miért értékelte nagyra a gyermekek érzületét, azt Tamási Áron, székely írónk más helyen és összefüggésben, hatásosan megfogalmazta: „*Ilyen az emberi természet: önző és a legrövidebb utat választja arra, hogy összekapcsolja magát valaki mással. Gyermeknél és felnőttél ez egyaránt így van. /.../Kit szeretsz a legjobban - fordulok feléje. Magát - mondja gondolkodás nélkül. Vigyázz, mert megmondom anyádnak s apádnak, hogy engem szeretsz a legjobban. Hányaveti mozdulatot tesz a gyermek és így szól: Én nem bánom, ha meg mondja is, mert ők úgy is tudják, hogy őket is a legjobban szeretem. Hamarjában eszembe se jut, hogy mit szólhatnak erre. Csak elnézem ezt a háromszendős leánykát, akiben kiforrott teljesen már minden, ami benne van a felnőttekben: az okosság, az önzés és az óvatosság.*” (Tamási Áron: Szülőföldem).

Virágvasárnapunk harmadik gondolata, hogy megismerjük a virágvasárnap eseményeket, és a nagypénteken történeteket is. Sokszor szembe állítottuk önmagával a jelenlevő tömeget, akik virágvasárnapján ÉLJENT kiáltottak Jézus felé, majd nagypénteken FESZÍTSD MEG-et! Felteszem a kérdést, hogy miként fordulhat elő egy emberrel, hogy egyik nap boldog örömmel ugrik valakinek a nyakába, majd öt nap múlva halálosan gyűlöli őt? Pedig, akit előbb szeretett, csak jót hozott számára. Semmi oka nem volt, hogy halálosan meggyűlölje.

Számtalan kérdést támaszt bennünk virágvasárnapja, s a korabeli események. Nem is tudjuk megválaszolni valamennyit. Van azonban három kérdés, melyeket mindenképpen fel kell tennem és meg kell válaszolnom, hogy végre előállhassak a mai nap üzenetével.

Az első, hogy él-e ma Jézus? Ha nem, látszólag könnyű a dolgunk, mert akkor ma is a mindennapok megszokottsága uralkodik rajtunk, családunkon, környezetünkön. S ebben az esetben nem hogy Virágvasárnap, hanem még vasárnap sincs számunkra, amikor méltó ünnepet szentelhetünk Istennek és magunknak. Ha pedig él Jézus, akkor minden megváltozik bennünk és körülöttünk. Ünneplőbe öltözünk és kimegyünk a

városba, hogy elvegyüljünk a tömegben, mely Jézus bevonulását várja.

A második kérdés, hogy csakugyan bevonul-e Jézus Jeruzsálembé, Debrecenbe, bárhová? Ha nincs Jézus, akkor nincs Virágvasárnapja és nincs bevonulás sem. De, mert igenis van, így sok ember ma kezében és szívében virággal kivonul Jézus fogadására.

A harmadik kérdés megválaszolása a legnehezebb. Mi kiáltunk-e ÉLJENT Jézus felé? Létezik bennünk egy szomorú felismerés, hogy nagypénteken Jézust keresztre feszítették és meghalt. De van bennünk egy, a halál fölött is diadalmaskodni tudó hit: Ő él bennünk, szavában, tanításában, útmutatásaiban, tetteiben. Mi az örök élő Jézus felé fordulunk hitünkkel ma is. Tudatában vagyunk annak, hogy amennyiben kimegyünk – lélekben – a város szélére és várjuk a közénk nemsokára számárháton megérkező Mestert, két lehetőség áll előttünk: Idejében visszafordulunk, vagy igazán örvendező kiáltások között fogadjuk őt és, ha kell, akkor még ruhánkat is levetjük, és lábai elé terítjük.

„*Mi a kövek vagyunk, hidegek, kemények./ /De a pilérei a hitnek és reménynek./ /Törvényünk, hogy idők országútján álljunk./ /Mikor minden hallgat, némán prédikáljunk.*” (Vecseri János: Kövek kiáltanak)

A költővel azért tettem a bátor kijelentést, hogy visszafordulhasson idejében az, aki másként érez, mert Jézus, ez a kedves, szeretetre méltó ember hamarosan lelki templomainkba toppan, s hozzá fog rendet teremteni. Száműz belőlünk mindent, ami az anyagi világ megháborodott törődésére, üzérkedésére utal, s nem csak ilyen betegségekből ment meg, hanem tisztává teszi egész valónkat.

Itt vagyunk tehát a templomban, kevesen, de mindannyian ünneplők. Azért jöttünk el otthonról, mert hallottuk, hogy Jézus ma vonul be Jeruzsálembé, az emberek szívébe. Mi is kiállunk ide, hogy meggyógyítson, bátorítson. Gyermekeké váltunk, akik láttuk felnőtt elődeink kiállításait. Gyermekek maradtunk, akik hallottuk az „*éljen, éljen*” kiáltásokat. Ilyen gyermekeként ismételjük édesapánk szokásait, s így visszük Isten elé az időközben felnőtté vált, sok szorongáson és gyakori betegségen átment fájó, emberi szívünket.

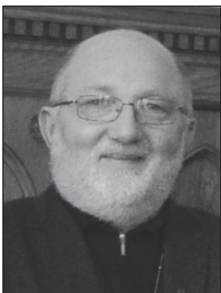
„*Fő szív nélkül veszedelmes./ /Szív fő nélkül kevés jót tesz./ /Szerencse, áldás ott vannak./ /Hol fő és szív együtt vannak.*” (Franz Bodenstadt). Ilyen szívvel jöttünk ide és rábizzuk Jézusra, hogy gyógyítson, neveljen, biztasson, bátorítson, reménnyel és szeretettel töltsen meg Isten után vágyakozó, életért esedező emberi szívünket. Ámen.

Pap Gy. László

A győztes és a legyőzött

„A hét első napján pedig kora hajnalban elmentek a sírhoz, és magukkal vitték az elkészített illatszereket. A követ a sírbolt elől elhengerítve találták, és amikor bementek, nem találták az Úr Jézus testét. Amikor emiatt tanácstalanul álltak, két férfi lépett melléjük fénylő ruhában. Majd amikor megrémülve a földre szegezték tekintetüket, azok így szóltak hozzájuk: „Mit keresitek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadt. Emlékezzetek vissza, hogyan beszélt nektek, amikor még Galileában volt: az Emberfiának bűnös emberek kezébe kell adatnia, és megfeszíttetnie, és a harmadik napon feltámadnia.” Ekkor visszaemlékeztek az ő szavaira, és visszatérve a sírtól, hírül adták mindezt a tizenegynek és a többieknek. A magdalai Mária, Johanna, valamint a Jakab anyja, Mária és más, velük lévő asszonyok elmondták mindezt az apostoloknak, de ők üres fecsegésnek tartották ezt a beszédet, és nem hittek nekik. Péter azonban felkelt, elfutott a sírhoz, és amikor behajolt, csak a lepedőket látta ott. Erre elment, és csodálkozott magában a történeteken.” (Lk 24,1-12)

Az idén a húsvéti ünnepkörben, mint az utolsó több évtizedben oly sokszor, eltűnődtem: mi az igazi üzenete húsvétnek?

- Vajon az-e, ami Jézus halála után keletkezett?
- Vagy ami az életéből és halálából következethető?

Vizsgáljuk meg mindkét üzenetet 2017 húsvét első napján és keressük azt, hogy melyik lehet Jézus szándéka szerint?

Vizsgáljuk meg először húsvét vallási üzenetét.

A történet egy kivégzésről szól, amely többszereplős. A vallásos húsvét a kivégzés utánról szól, és arról, hogy ki a győztes és, ki a legyőzött. Vegyük sorra!

Nagypénteken este Kjafás főpap, a papi fejedelmek, az írástudók és a farizeuspártiak azzal a jóérzéssel hajhatták nyugovóra fejüket, hogy az eretnek likvidálva, az ügy lezárva.

Pilátus római helytartó ugyancsak elégedett lehet, mert az állítólagos rebellis kiirtva, a Zsidó nagytanács kérése teljesítve, és örömmel jelentheti a császárnak, hogy a zsidó tartományban helyre állt a rend.

Kajafás és Pilátus halálos ellenségek, most képletesen egymás kezébe csaphatnak: Győztünk!

Nagypénteken este Jézus tanítványai, anyja és az asszonyok, valamint a Jézusban reménykedő nép félelemmel és rettegéssel állapíthatja meg, hogy vége. Minden remény szertefoszlott. Az ács fia, a nagyhatású próféta, az imádott Mester elbukott. Vesztettünk!

Arimatiai József, a sziklasír tulajdonosa, a gyors temetés után még kimegy a sírhoz. És ott, akkor valami történik.

Az asszonyok is be akarják fejezni a holttest olajokkal és illatszerekkel való kezelését és kora hajnalban ők is kimennek a sírhoz. Üresen találják a sirt.

Péter és társai ellenőrzik az asszonybeszédet és igaznak találják. Majd különös módon többen találkoznak az élő Jézussal. Ez úgy lehetséges, hogy Jézus a kínzások ellenére sem halt meg, feléledt és él, feltámadt a halálból.

Péter, majd később Pál apostol, akinek csak látomásai voltak Jézusról, megfogalmazza a jó hírt: Isten feltámasztotta Jézust a halálból és ez a Jézus mégiscsak Győztes, mert halálával és feltámadásával megváltotta a világot.

Erkölcsei üzenet

A történet egy életről szól, amely példaértékű a világ és minden ember számára.

A názáreti ács fia valami nagy dologra jött rá, és ezt a felismerést mindenkinek át akarta adni. A gazdagság, a hatalom és az erőszak világa nem jó. De lehetne a földön jobb világot teremteni, ha mindenki adna a nála szegényebbeknek, ha senki nem uralkodna a másikon, hanem szolgálná a másikat, ha mindenki elvetné az erőszakot, nem ütne, és nem ütne vissza, és ha mégis akkor meg tudna bocsátani a másiknak. Ő ezt nevezte szeretetnek és ezt kezdte hirdetni: „Szeressétek egymást!” Ahogy én elkezdtem. Tudta, hogy mi lesz a sorsa, de azt is, ha élete árán is kitarat a szeretet mellett, akkor „Aki elveszíti életét, megnyeri azt.” Hiszen „Senkiben nincs nagyobb szeretet annál, mint amikor valaki életét adja barátaiért.” A halálig menő szeretet a legnagyobb érték, amit ember adhat embertársainak.

Tanításával és a maga életét is odaadni tudó erőszakmentes szeretetének a példájával Jézus erkölcsi forradalmat indított be. Kereszthalálával jobban meggyengítette a Római birodalmat, mintha kardot rántva megöl egy sereg római katonát. Az ókor bitófáján függő áldozat a gyilkosok, a mindenkor gyilkosok alacsonyrendű etikájának örök ítéletét jelenti, és azt alig lehet félretenni a történelem országútjáról. Az általános és az egyetemes emberi szeretetet állítja minden kor minden embere elé és felkínálja mindenkinek: Szeress, életed odaadásával is szeress, mert ezzel győzhetsz a gyűlöleten és az erőszakon, és ettől lesz jobba, megváltottabbá a világ. Ámen.

Kászoni Kövendi József

A Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközség megalapítása és első éve (1944–1949)

Hetven éve, 1947-ben jött létre a magyarországi unitárius egyházrész önálló felekezeti folyóirata, az Unitárius Élet. Akik előttünk jártak című rovatunkban ezért most a korszakhoz kapcsolódó - és unitárius testvéreink körében is feledésbe merült - témát választottunk. Hogyan és miért alakult meg a II. világháború éveiben a Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközség? Kik voltak első lelkészei, hívei, s miért választották a budapesti egyházközségektől való szervezeti elszakadást?

Másfél évtizedes magyarországi szolgálat után, 1938 nyarán Csiki Gábor misszióházi lelkész, későbbi püspöki helynök elérkezettnek látta az időt, hogy a Budapesti Unitárius Misszióházba (vagyis a mai Hőgyes Endre utcai templomunkba) járó gyülekezetet - szórványaival együtt - szervezetileg függetlenítse a Budapesti Unitárius Egyházközségtől, majd a Misszióház bázisán létrehozza a második fővárosi unitárius egyházközséget. Első lépésként magyar nyelvű közjegyzői okiratot készíttetett a British and Foreign Unitarian Association főtitkára, Mortimer Rowe 1932. június 10-én kelt, angol nyelvű állásfoglalásából.

Brit támogatás

A dokumentum rögzíti, hogy a templomot istentiszteleti célra „Erdélyből a háború után menekült és Budapesten telepedett unitáriusok, valamint Budapest szomszédos kerületeiben élő egyéb unitáriusok” használhatják. Megemlíti a Misszióházban működő - országos hatókörű - egyháztársadalmi szervezeteket és az unitárius diákokthont. Rögzíti továbbá, hogy „a fenti határozatok végrehajtása tekintetében a Budapesti Misszióház Választmánya, valamint annak lelkésze, mint a Brit és Külföldi Unitárius Társulat teljhatalmú és felelős meghatalmazottjai járjanak el.” E megfogalmazásból nyilvánvaló, hogy Csiki Gábor értel-

Csiki Gábor (1891-1965)

mezése szerint a Misszióház már ekkor teljesen független volt a Budapesti Unitárius Egyházközségtől.

1939-ben Csiki kezdeményezésére a British and Foreign Unitarian Association, az American Unitarian Association valamint a Magyarországi Unitárius Egyház (valójában a budapesti székhelyű Püspöki Vikáriátus) írásos megállapodásban rendezte a Misszióház vagyoni kérdéseit. A dokumentum előjáróban rögzíti, hogy a Misszióház hivatalos megalapítása (1924. december 31.) óta eltelt időszakban az ingatlan 2/3 részét birtokló brit, illetve 1/3 részét birtokló amerikai unitáriusok nem a tulajdoni arányoknak megfelelő mértékben vállaltak részt a Misszió-

ház költségeiből; a Magyar Unitárius Egyház (Püspöki Vikáriátus) pedig folyamatos pénzügyi támogatásban részesítette a Misszióházat, de nem szerzett tulajdonrészt. Ezért a felek az ingatlan teljes értékét 43 001 amerikai dollárban határozták meg, amelyből a Magyar Unitárius Egyház (Püspöki Vikáriátus) eszmei - vagyis telekkönyben nem rögzített - tulajdonrészének értéke 24 297 dollár (56,5 százalék); az American Unitarian Association tulajdonrészének értéke 17 594 dollár (40,9 százalék); a British and Foreign Unitarian Association tulajdonrészének értéke 1110 dollár (2,6 százalék). A vagyoni megállapodást a kolozsvári Egyházi Képviselő Tanács 1943. június 30-án tartott ülésén jóváhagyta.

Ellenérdekeltek felek

A Budapesti Unitárius Egyházközség élesen ellenezte a Misszióház önállósulási törekvéseit. 1942. szeptember 14-én Szent-Iványi Sándor lelkész és Kelemen Béla gondnok hivatalos levelet intézett a kolozsvári Egyházi Képviselő Tanácshoz, amelyben részletesen, 1927-ig visszamenőleg összefoglalták a Misszióház helyzetére vonatkozó jogi dokumentációt, idézve a széles körben elismert Dr. Tóth György, néhai egyházjogász állásfoglalását, amely szerint „a Misszióház egy országos egyháztársadalmi intézmény, tehát nem egy második egyházközség Budapesten.” A dokumentum elismeri, hogy „az amerikaiak kezdettől úgy nézték a Misszióház sorsát, hogy az majd önálló eklézsiává nővi ki magát”, de álláspontjuk szerint a Misszióháznak valójában mindig „intézeti

jellege volt, körzeti eklézsia jelleg nélkül.” Azt javasolták, hogy a központi missziói lelkész székhelyét tegyék át Debrecenbe, s így az esperessé választott Csiki Gábor helyett Ferencz József legyen a missziói lelkész.

Az éles vita 1943 elején az akkori felekezeti havilap, az Unitárius Értesítő hasábjain folytatódott. Kelemen Béla gondnok álláspontja szerint az unitárius egyháztörténelem megmutatta – és az erdélyi főhatóságok is mindig ezt képviselték –, hogy egy településen csak egyetlen unitárius egyházközség működhet. A Misszióházat egyúttal „idegen tulajdonnak” nevezte, amely „az alapítók által, máról holnapra elidegeníthető.” Csiki Gábor válaszában közölte: a budapesti unitáriusok ezt a kérdést nem dönthetik el önállóan; a végleges határozatot – minden körülmény ismeretében – a kolozsvári egyházi főhatóságoknak kell meghozni. Cáfolta Kelemennek a Misszióház tulajdonjogára vonatkozó állítását, mert „van egy okirat, mely a Misszióház épületének haszonélvezeti jogát a benne lévő intézményekkel együtt elidegeníthetetlenül Anyaszentegyházunk számára biztosítja”. Csiki Gábor itt mondta ki először célját: „Budapesten a többi felekezetek példájára az óriási területre való tekintettel egy új egyházközség alakíttassék.”

Kolozsvári döntések

Az Egyházi Képviselő Tanács 1942. február 18-án Csiki Gábor és a Misszióház önállóságáért küzdők számára kedvező döntést hozott. Az EKT azt javasolta, hogy a Misszióházat nyilvánítsák a Budapesti Unitárius Egyházközségtől független szórványegyházközséggé. Országos egyháztársadalmi feladatai mellett ne csak a főváros körzetében, szórványban élő unitáriusok lelki gondozása tartozzék a Misszióházhoz, hanem saját templomában is hetente tartsanak istentiszteletet, s ezért „a budapesti

egyházközség területéből egy kimondottan meghatározott kis rész (IX. kerület) beosztatik a Misszióház gondozásába.” Az EKT döntését követően – Kelemen Bélának az Unitárius Értesítőben közölt, indulatos viszonzása után – 1943. március 4-én a Budapesti Unitárius Egy-

Lelkészkonferencia, 1942, Budapest, Misszióház

házközség keblitanácsa megerősítette: nem támogatja új fővárosi unitárius egyházközség létrehozását. A keblitanácsosok szerint az EKT-nak nem lett volna joga a budapesti egyházközség megosztásáról határozni, így a döntés „önmagában is ellentmondó és a budapesti egyházközség érdekeit mélyen sérti.”

Májusban a BUE keblitanácsa úgy döntött: a Misszióháznak a keresztelest és a konfirmációt érintő hatásköri túllépései miatt az Egyházi Főtanácshoz fordul. Közben a főtanács 1943. március 28-án megtárgyalta és elfogadta a Misszióház szervezeti szabályzatát, amely azonban a Budapesti Unitárius Egyházközséghez való viszonyról egyáltalán nem rendelkezik. Az évekig húzódó vitát az Egyházi Főtanács 1943. november 21-22-én, Kolozsvárott tartott ülése zárta le. A tanácskozáson lényegében megerősítették a februári EKT-határozatot: úgy döntöttek, hogy a Budapesti Unitárius Misszióház felügyelete alatt egy új szórványegyházközséget hoznak létre, amelynek megszervezésével Józán Miklós püspök a magyarországi egyházzrész esperesét, a Misszióház vezető lelkészét, Csiki Gábort bízta meg. Az új szórványegyházközséghez került Dunapataj (mint leányegyházközség), Szolnok városa, a felvidéki területekről Pozsony, Nyitra és Hont vármegye; Komá-

rom és Esztergom vármegyének a Dunától északra fekvő része; a teljes Nógrád vármegye – kivéve a Budapesti Unitárius Egyházközségnél maradó Nógrádverőce és Magyarkút községet. E döntést bizonyára az indokolta, hogy ekkor már évek óta Magyarkúton működött a Budapesti Unitárius Egyházközség üdülője, a Szentábrahámi Pihenő. Ugyancsak az új szórványegyházközséghez került a teljes Bács megye, Pest vármegyéből pedig a Duna jobb partján található járáások, illetve a Budapest közelében lévő szórványok közül Rákospalota, Újpest és Pestújhely. Ezen a területen az 1940. december 31-én zárult népszámlálás adatai szerint 135 településen összesen 1044 unitárius élt.

A Főtanács végleges döntése kompromisszumos megoldásnak tekinthető, mert egy második budapesti unitárius egyházközség létesítéséhez nem járult hozzá, a fővárosban élő unitáriusokat – így (a februári EKT-határozattól eltérően) a IX. kerületieket is – továbbra is a Budapesti Unitárius Egyházközséghez sorolta be. Csiki Gábor viszont önálló egyházközséget kapott, amelynek elsődleges feladata – a Misszióház tevékenységének ellátása mellett – a szórványgondozás volt. A jelentősebb lélekszámú vidéki szórványok közül ezután már csak Győr, Mosonmagyaróvár és Felsőgalla maradt a Budapesti Unitárius Egyházközségnél.

A szórványegyházközség megalakulása

A Duna-Tisza közti Unitárius Szórványegyházközség 1944. március 5-én, a Misszióházban tartotta alakuló közgyűlését, ahol a három legnagyobb „szórványócpontból” választottak gondnokokat, P. Buzogány Lajos pénzügyi tanácsos (Kecskemét), Tiboldi Gyula tanár (Szolnok) és H. Fejér Domokos ny. iskolaigazgató (Rákospalota) személyében. A huszonkét tagú keblitanácsot is úgy igyekeztek összeállí-

tani, hogy a szórványegyházközség valamennyi területe képviselőhöz jusson. A húsvéti ünnepek előtt Csiki Gábor összesen 130 településre küldött adategyeztető levelezőlapot, illetve pásztorlevelet, amelyben a lelki összetartozást hangsúlyozta. A húsvéti ünnepkörben négy településen tartottak unitárius istentiszteletet: 1944. április 2-án a szolnoki református templomban, április 7-én a kecskeméti evangélikus templomban, április 10-én Rákoskeresztúron (Palatka József keblitanácsos házában) és ugyancsak április 10-én Sashalmon, a Kossuth téri elemi iskolában. A pünkösdi ünnepkörben (elsősorban a háborús helyzet miatt) már csak a két, fővároshoz közeli helyszínen: a sashalmi iskolában és Palatka József rákoskeresztúri házában tartottak úrvacsorás istentiszteletet.

A Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközség 1945-ben csak alkalmanként, de 1946-ban már ismét rendszeresen tartott istentiszteleteket – az eddig említett Budapest környéki szórványok mellett Mátyásföldön, Rákoshegyen, Rákosligetén és Rákoscabán is. A szórványegyházközség 1947. április 4-én – esperesi vizsgálószékkel egybekötve – tisztújító közgyűlést tartott, amelyen P. Buzogány Lajos kecskeméti és Tiboldi Tibor szolnoki szórványgondnokot újraválasztották; a Rákospalotáról elköltözött Fejér Domokos helyére Nemes Nagy Sándor korábbi újpesti keblitanácsos került. Az egyházközséget érzékenyen érintette a felvidéki területek Csehszlovákiához történő visszacsatolása (1947).

A kommunista diktatúra küszöbén

Az esperesi vizsgálószék 1948. május 22-én és 23-án értékelte a Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközségnek a II. világháború befejezése óta végzett tevékenységét. A rákospalotai MÁV-telepi református templomban, több mint 50 fő jelenlétében Pethő István főjegyző tartott istentiszteletet, valamint evangelizációs előadást. A vizsgálat megállapította,

Bencze Márton (1919-2003)

hogy a fiatal lelkész, Bencze Márton (későbbi püspök) hatalmas munkát végzett a Budapest környéki szórványokban, de a gyülekezet-építés folyamatának még az elején tartanak. Szükséges például, hogy „az egyes istentiszteleti helyeken önkéntes áldozatkészséggel úrvacsorai kelyhet, tányért, asztalterítőt szerezzenek be.” Az 1949. március 27-én tartott közgyűlésen új szórványgondnokokat választottak, Székely Béla (Rákospalota), Marosi Béla (Rákosszentmihály), özv. Páll Miklósné (Sashalom), Albert Jánosné (Rákoshegy) és Péterffy Szabolcs (Rákoscscaba) személyében. Az esperesi vizsgálószék jelentése ismét elismeréssel szólt Bencze Márton lelkész – és az énekvezéri feladatokat ellátó felesége – munkájáról, megállapítva, hogy az 1948. évben közel ötven istentiszteletet tartottak az észak-pesti szórványokban. Azt is leszögezték, hogy mivel ezen a területen csaknem 500 unitárius él, indokolt lenne egy rákospalotai unitárius templom felépítése, amelyre már el is indult a gyűjtés.

A tervek megvalósítását sajnos lehetetlenné tette a közigazgatás központosítása: a főváros környéki peremkerületek Budapesthez csatolása (1949). Ezt követően a Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközségben négy központi települést határoztak meg: Vác, Hatvan, Kecskemét és Nagykőrös. Az 1949. évi népszámlálás adatai szerint – a szórványegyházközség

területén, a központokon kívüli településeken – Kiskunhalason, Baján és Hajóson 15-15 fő, Budaörsön 62 fő, Budakeszin 31 fő, Törökbálinton 29 fő, Érden 23 fő, Dunaharasztin 20 fő vallotta magát unitáriusnak; a többi érintett településen az unitáriusok száma 20 fő alatt maradt. 1952-ben – az államosítással és a Misszióház megszüntetésével összefüggésben – a korábbi szórványt önálló anyaegyházközséggé alakították, ami azonban csak látszólag volt előrelépés: valójában stagnálást, sőt jelentős hanyatlást jelentett.

Kelemen Miklós (1925-2009)

Pozitív változást csak az hozott, amikor 1975-ben, beszolgálóként Kelemen Miklós szegedi lelkész-egyházttörténész (1925-2009) került a szórvány élére. Kelemen még nyugdíjasként is, egészen haláláig lelkiismeretesen végezte az szórványban élők lelkigondozását.

Retkes Attila

(A cikk a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen folytatott egyháztörténeti doktori tanulmányaimhoz, kutatásaimhoz kapcsolódik. Köszönetet mondok témavezetőmnek, dr. Molnár Jánosnak)

**Elhunyt Dr. Zoltán Zoltán
közgazdász, a földrajztudományok kandidátusa,
címzetes egyetemi tanár**

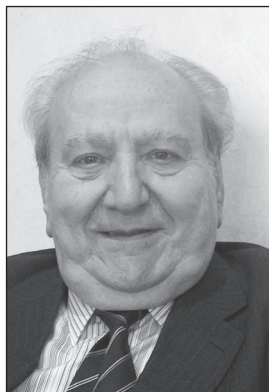
Dr. Zoltán Zoltán 1935. október 3-án született Árapatakon. 1944-ben szüleivel Budapestre települtek át. 1957-ben közgazdász diplomát szerzett.

Kezdetben Cegléden dolgozott és lett nemcsak rajongója, hanem kutatója is a városnak és környékének. Számtalan cikk, publikáció és több könyv tanúskodik arról, hogy Cegléd és az Alföld több volt számára, mint lakóhely.

1959-ben Cegléden ismerkedett meg élete párjával, Vilmával, akivel még ugyanabban az évben örök hűséget fogadtak egymásnak. Élete végéig tartó boldog házasságukat, szerelmüket három gyermekkel áldotta meg az Isten: Levente 1961-ben, Csaba 1963-ban, Emese pedig 1969-ben született.

Tudományos alkotói munkája során több mint 500 cikket, tanulmányt és tíz könyvet írt.

Oktatói, tudományos kutatói és publicisztikai munkájáért magas állami elismerésben részesült, 2006-ban megkapta a Magyar Köztársasági Érdem-

rend Lovagkeresztje kitüntetését.

Nyugdíjba vonulása után sem maradt tétlen. 1998-tól 2000-ig a Gábor Dénes Főiskolán, majd 2000-tól 2010-ig a Nyugat-Magyarországi Egyetemen oktatott közgazdasági tárgyakat.

Nyugdíjas éve alatt szeretett egyháza, a Magyar Unitárius Egyház munkájába is bekapcsolódott. Presbitere volt a Budapesti Unitárius Egyházközségnek és 2003-2005 között szerkesztette az Unitárius Életet. Főszerkesztői jegyzettel indított minden lapszámot. Cikkei megírásához gyülekezeteket látogatott meg, személyesen részt vett egyházi eseményeken, hogy hitelesen tudja tájékoztatni olvasóit, az apró részletekig menően! Már földi életében foglalkozott

Isten dolgaival is, írásaiban visszatükröződik az egy Istenhez való tartozása.

2017. január 8-án adta vissza lelkét Teremtőjének.

Búcsúztatására és örök nyugalomra helyezésére 2017. január 20-án került sor a Budakeszi temetőben családjá, rokonai, barátai és a nagyszámú gyászolók részvételével.

Emlékét örökre megőrizzük!

Dr. ZOLTÁN ZOLTÁN

**1935. október 3. Árapatak, Erdély –
2017. január 8. Budakeszi**

Akár lehetne is tovább idézni Kosztolányi Dezsőt, akinek halhatatlan sorai vezetnek be mottóként Dr. Zoltán Zoltán gyászjelentőjét: „*Ilyen az ember. Egvedüli példány. / Nem élt belőle több és most sem él, / s mint fán sem nő egyforma két levél, / a nagy időn se lesz hozzá hasonló.*” (Halotti beszéd). A január 20-án elbúcsúztatott testvérünkről sokat megtudhatott a szolgálattevő, aki hozzájuthatott a középső gyermek, Csaba, tartalmas tájékoztatásához, amely összeállítás olvasható unitárius honlapunkon „*Édesapánk emlékére*” címen. Egy másik megemlékezésben, nekrológban is megtalálhatók a tények a 82 éves korában távozott testvérünkről, aki „*szerető férj, édesapa és nagyapa, közgazdász, a földrajztudományok kandidátusa, címzetes egyetemi tanár, a Budapesti Unitárius Egyházközség korábbi presbitere és az Unitárius Élet egykori főszerkesztője*” volt. Hozzáteszem nyugodt lélekkel, sokunknak jó barátja, ismerőse, munkatársa. „*Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló, / csak szív, a mi szívünkhöz közel álló... Akárki volt ő, de fény, de hő volt. / Mindenki tudta és hirdette: ő volt... és szötte álmát, mint színes fonált: / homlokán feltündökölt a jegy, / hogy milliók közt az egyetleny. / Keresheted őt, nem leled, hiába, / se itt, se Fokföldön, se Ázsiába, / a múltba sem és a gazdag jövőben, / akárki megszülethet már, csak ő nem... Úgy fekszik ő, ki küzdve*

tört a jobbra, / mint önmagának dermedt-néma szobra.” - idézhetem én is a fenti költőt. Gyermekei is nyugodtan megvallhatják, szintén az idézett költővel: „*Tanár az én apám: Ha jár a vidéki / városban, gyermekek is köszöntik ősz fejét, / kicsinyek és nagyok, régi tanítványok, / elmúlt életükre emlékezve, lassan / leveszik kalapjuk...Mikor velem megyek, fogva öreg karját, / vezetve az úton, a szívem kitágul... / Az én édesapám az emberek apja / s én az embereknek testvére vagyok.*” Mit is lehetne ajkára adni az elköltözőnek egy 58 éven át hűséges társnak, mint újabb költői gondolatokat: „*Jó volt tevéled járni a sárgolyó / öröm-vidékét, a keserű mezőt, / ő, boldogságom édesanyja, / Én nem szerettem önmagamat soha. / De te szeretted. Egyszerű és igaz / jószágod oly gyors, lángoló volt, / hogy utolértél. / Ha fújt a szél, még át se cikázhatott / a gondolat, hogy „meghülök”, amikor / önzésem is előzve: „meghűlsz”, / már te kimondtad. / Lásd, így dicsérlek, szakszerű, tárgyias, / pontos szavakkal, úgy, ahogy illet ez...*”

Élete utolsó részének nehézsége is erős hitet sugárzott, üzenetjellegű lehet mindnyájunknak, akik „*ismertük őt*”: „*...a szenvedés / sötét pörölyvel döngöl engem, / szikrázva visszanézek, és / kormos dalát övéle zengem. / Beh jó nekem, hogy nem kell élni, / csak az üllőre ráalélni, / engedni szépen, mit se tenni, / csak fájni így és várni, lenni... / tökéletessé és tudóvá, / kemény, fájdalmas műremekké.*” „*Nézd csak, tudom... hogy el kell menni innen, / de pattanó szívem feszítve húrnak / dalolni kezdtem ekkor az azúrnak, ...Bizony ma már, hogy izmaim lazulnak, / úgy érzem én, barátom, hogy a porban, / hol lelkek és göröngyök közt botoltam, / mégis csak egy nagy*

ismeretlen Úrnak / vendége voltam.” Ebben a „vendégeskedésben” sikerült találkozni vele vendégei között. Az 1990-es évek elején, a forrongás éveiben kaptam egy levelet Füzesgyarmaton, az után, hogy „kironlottunk”, nem kitelepedtünk az inkább mostoha, mint anyaországba, hogy kaptam egy levelet Dr. Zoltán Zoltán tanár-közgazdász hittestvéremtől, amiben arra kért, hogy legyek segítségére a „jobboldali” vezetésű helyi önkormányzatnál, ahol az első, szabadon választott polgármester véletlenül unitárius volt, hogy a település mihamarabb elnyerje a városi rangot. Nem rajta múlt, hogy nem sikerült, mert még a jobboldalt is a régi rezsim tartotta erős hatalma alatt. Így csak sokkal később, 2000-ben, a „letisztulások” idején kaphattuk meg a városi rangot. Zoli bácsival néha találkoztunk egyházi ünnepeink alkalmával, de inkább Csaba fiának tolmácsolásai, közvetítései eredményeként ismerhettem meg. A szorosabb kapcsolatunk akkor született, amikor bokros teendői mellett, egyházszeretete indíttatásából elfogadta az Unitárius Élet főszerkesztői, díjmentes állását. Ezt is úgy végezte 2003. végétől, mint más élethivatását. Sok új dologgal újította meg az egyetlen országos lapunk tartalmát, minőségét. Sokáig emlékeztetés marad az a következetessége, amivel irányította a szerkesztőség munkáját. Nem csak a tartalmi minőségre helyezte a hangsúlyt, hanem a helyesírás és fogalmazási egyszerűség, szabatoság, érthetőség előírásaira is. A kéziratokat többször átolvastuk, egyeztetjük hitelveleg is, amire nagy hangsúlyt helyezett, mert nem volt mindegy, hogy unitárius hitelveink milyen megfogalmazásban kerülnek az olvasók elé. Ezt a következetes munkáját 2005 végéig végezte. Nem voltak mindig csendeselek a szerkesztő bizottsági üléseink. Sokszor meg kellett harcolni a végleges szövegért, kompromisszumos hírekért. Egyformán otthon volt nagy tudásával és tájékozottságával világi és teológiai-egyházi ügyekben. Mindig komoly gondolatokat fogalmazott meg, aktuális témákat dolgozott fel főszerkesztői jegyzeteiben. Ő vezette be az

olvasók fórumát, amiben megválaszolta a beérkezett olvasói leveleket, észrevételeket. Ő kezdeményezte a híveink „feltérképezését” az anyaországban a 2001-es népszámlálási adatok alapján megyékként, bár a „bujkálókat”, a csak az adatokban magukat unitáriusnak írókat nem tudtuk elérni. Összevetette Jézus és Petőfi messiási, küldetési életét. Írt „*egyházi drágaköveinkről: az egyházi közösségekről és egyesületekről*”. A 2004-es fekete adventről szóló írásában fájdalommal szólt a politikai játszmává vált nemzeti egységről. Az erdélyi autonómiáról „*Valamenynyien bujdosó Mikes Kelemenek vagyunk*” írásában mondta el véleményét. A „*Szent István országa vagyunk-e még?*” című írásában a felnövekvő nemzedék vallástalanságáról és a magyar nemzeti öntudat hiányáról értekeztek. Teológiai tájékozottságához méltó cikket ír Pünkösdről „*A megvilágosodás és a hit ünnepe*” címmel. Neki köszönhetjük, hogy a 2005-ös püspökválasztó zsinat nem fulladt teljesen kudarcba. Higgadtsága, körültekintő elnöklése sikerre vitte a Magyarországi Unitárius Egyház utolsó püspökválasztó zsinatunk munkáját. A főszerkesztői állásától való megválás után is tovább tartott a kapcsolatunk. Majdnem minden rádiós és tévés közvetítésünkről elmondta, levélben elküldte véleményét. Volt, amikor személyesen is itt volt az alföldi búcsún, amiről aztán leírta észrevételeit. Tudományos munkáiról is tudtam. Sok tanulmánya, cikke jelent megfelelő lapokban. Több könyvet is írt gazdaságföldrajzról, az infrastruktúra hatásmechanizmusáról, Budapest főváros posztindusztriális fejlődési szakaszáról, település-gazdaságtanról. „*Bizakodó Alföld I-II.*” alföldkutatási tanulmánygyűjteménye itt van Füzesgyarmaton a polgármesteri hivatal könyvtárában is, mert szerény hozzájárulásommal segítettem ezt a művét népszerűsíteni és értékesíteni itt, az alföldi településeken.

Így él emléke tovább a csodálatos erdélyi, háromszéki Arapatáról elindult székely-magyar gyermeknek.

Balázi László

Gondnok-Presbiteri találkozó 2017

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete 2017 február 22-én tartotta az V. Gondnok-Presbiteri találkozót Budapesten a Nagy Ignác utcai gyülekezeti teremben.

A meghívottak a Magyarországi Egyházkerület egyházközsegeinek a gondnokai, presbiteri és világi hívei voltak.

A találkozó programja:

1. Áhítat: **Kászoni Kövendi József** püspöki helynök; 2. **Dr. Barabássy Sándor** MUEME felügyelő gondnok, Budapest: köszöntő, megnyitó; 3. **Dr. Czire Szabolcs** teológiai tanár, Kolozsvár: „*Ebben az egyházban a létem értelmet nyer*”. A megújuló unitárius kereszténység az átrendeződő vallási kultúrában; 4. **Elekes Botond** főgondnok, Budapest: Beszámoló a magyarországi unitáriusok anyagi lehetőségeiről, illetve a 2018-as

emlékév körvonalai; 5. Kávészünet, szendvics, üdítő; 6. Kerekasztal beszélgetés (kérdések, válaszok, magyarázatok, stb.)

A találkozón jelenléti ív készült, a résztvevők száma 28 fő volt. Különösen nagy érdeklődéssel fogadta a hallgatóság dr. Czire Szabolcs teológiai tanár, kolozsvári atyánkfia érdekes és magvas előadását. Ez tükröződött az előadásokat követő kérdésekben is. A téma modernsége, aktualitása a résztvevőkből valósággal kicsalta a kérdéseket.

Elekes Botond főgondnok részletezte a magyarországi lelkészek új fizetési rendszerének az elképzeléseit, valamint kifejtette az egyházfenntartói járulék fontosságát az egyházközsegek életének, működésének biztosításában.

Dr. Barabássy Sándor

Máté evangéliuma 1–24. rész (IV.)

Jézus nyilvános működése Galileában

1. Előzmények és Jézus működésének színtere: Mt: 4,12-16

Nagy Heródes fia, akit Antipasznak ismerünk, hamarosan *Mahérusz* várának börtönébe vetette Jánost. Jézus különös módon válaszolt erre: visszavonult, de nem Antipász elől, hiszen Galilea Antipasz ország-részében volt, hanem a nyilvánosság elől. Cselekedetével arra akart figyelmeztetni, hogy, aki az ő útján jár, az nem válaszolhat az erőszakra erőszakkal, hanem szelídséggel és alázattal. Az is bizonyos, hogy Jézus mégis Jánostól vette át a szolgálatot, hiszen János elnémitása és Jézus fellépése szoros összefüggésben áll egymással.

Kafernaum a Genezáret tó, vagy más nevén Tibériás tó, vagy galileai tenger északnyugati partján épült. Zabulon és Naftalim törzsének szállásbirtoka a Genezáret tó nyugati és észak – nyugati partvidékén húzódott. *A tenger menti út* a Földközi – tengernek tartó, Egyiptomot a Tigris és Eufrátesz vidékével összekötő ősi karavánutat jelentette. Ézsaiás próféta (9,1-2.) erről a részről mondta, hogy a pogányok Galileája, mert erkölcsi romlásának sötétsége hasonlít a halál birodalmának sötétségéhez. Jézus megjelenése ezen a tájon szinte természetszerűen vonja maga után azt a világgosszgot, melyet ő hordozott.

Jézus első prédikálásának tartalmát hasonlóképpen fogalmazza meg, mint Keresztelő János, mégis a két prófécia között különbséget fedezhetünk fel, nem csak abban, hogy János a megtérést, míg Jézus a beteljesedést hirdette. Ezt a beszédbeli különbséget csak a későbbi egyházi tanok emlegetik, mert eredetileg a különbség éppen a két próféta helyzetéből adódott. Ami Jánosnál prófécia volt, az Jézus esetében történelmi valósággá vált, de különben Jézus azt a szót vette át Jánostól, melyet ő abbahagyott. Így tulajdonképpen a legmegfelelőbb korszakváltásnak lehetünk tanúi.

Alkalmazás:

1. Nagy különbség: *tegyétek! Még azt sem jelenti, hogy fogjuk meg és vigyétek!* Megmagyarázom, amit ezzel kapcsolatosan gondolok: Arra tanítottak bennünket a teológia padjaiban, hogy beszédbeli, életbeli biztatásaink akkor válnak hatásossá, ha a többes szám második személy helyett többes szám első személyben hangsúlyozzuk felszólításainkat. Vigyázzunk arra, tehát, hogy közösségi ügyeink előbbre vitele alkalmával a

látszatát és elkerüljük annak, hogy mások vállára helyezzük saját feladatainkat. Ezt ugyanis máris megtehetjük, ha jelen vagyunk, de nem adjuk hozzá magunk erejét a közösség erőfeszítéséhez. Egy történet hűen ábrázolja, hogy mit is mondtam előbb. Trágyával megrakott szekeret kellett kitolnunk az udvarról, melyhez több segítségre volt szükség. Megszólítottuk egyik szomszédunkat is, akiről közismerten terjedt, hogy szereti elkerülni a munkát. Neki támaszkodott a szekérnek ugyan, de az, amikor lendületet nyert az ároknál, nyomban hasra vágódott, mert még azt sem járta ki az esze, hogy lőcsbe kapaszkodjon, ha már erővel nem is lendít a terhen.

2. Jézus: Jöjjetek utánam és azt cselekedjétek, amit én teszek! Ebben a felhívásban rejlik az igazi eresztényi hozzáállás és őszinte cselekedet. Semmi más nem kell ma sem tennünk azon kívül, amiről úgy érezzük, hogy ingyen és bérmentve, vagyis szeretetből megtesszük. Vigyázat, ez nem azt jelenti, hogy ritkán, vagy soha nem talál meg a szeretettel teljes cselekvés, hanem azt, hogy szüntelen keressük a hasonló tevékenységet. Ne hagyjunk elszaladni életünkben egyetlen alkalmat sem, melyben jót tehetünk szereteteinkkel, de kiváltképp embertársainkkal.

2. Az első tanítványok: Mt: 4,17-22

Keresztelő János és Jézus gyakorlata között érdekes különbséget fedezhetünk fel: János kiment a pusztába és hallgatósága hozzá vonult. Jézus viszont maga ment el az emberekhez, első sorban azért, hogy tanítványokat szerezzen magának. A „*térjetelek meg*” jánosi felszólítással ellentétben itt „*kövessetek engem*” biztatással találkozunk, mellyel mintegy magához kapcsolta az embereket. Akik csatlakoztak hozzá, azok tanítványai-vá váltak. Simon (Péter), András és János hallották János tanúság tételét (Jn 1,19-34), s bizonyára emiatt váltak olyan könnyen Jézustanítványokká. Jézus egy találó képpel szemlélteti jövődő hivatásukat, amikor hangsúlyozta, hogy amennyiben követik őt, akkor emberek halászaivá fognak válni, vagyis az emberek között járva azt tapasztalják, amit a halász lát akkor, amikor kiveti hálóját. Ebben a képben azt is láthatjuk, hogy nyomban nem kell a teljes sikerre számítanunk, hiszen a háló kivetése sem jelent mindig sikert, hanem azt, hogy szükségük van az embereknek az ők szolgálatukra. A rövid történet nem részletezi a további helyzetet, csak Simonnal kapcsolatosan jegyzi meg, mint „*melléknevet*”, s annyit még hozzátesz az elbeszélés, hogy a két tanítvány szó nélkül követte Jézust.

Az utat tovább folytatta Jézus, s ismét egy testvérpár elhívásával találkozunk, ahol éppen a Zebedeus fivéreket szólította meg, akik édesapjuk társaságában hálót foltoztak. Jakabról és Jánosról van szó, tehát, és arról, aki az idősebb volt, ugyanis a másik Jakab az Alfeus fia volt és egyben Jézus rokona. (Mt, 10,3) Érdekes ennél az elhívási történetnél is megfigyelnünk, hogy bár az édesapának nélkülöznie kell fiait, azokat szó nélkül Jézussal engedi.

A négy említett tanítvány közül: Simon, vagy Péter, András, Jakab és János, hárman Jézus közeli tanítványai maradnak.

Alkalmazás

1. Miért volt fontos tanítványokat szereznie Jézusnak?

Tudjuk, hogy Jézus legközelebbi hallgatói, közeli tanítványai voltak. Ezeket az embereket Jézus az élet különböző területeiről hívta el, így hát természetes, hogy viselkedésük, gondolkodásuk, az életről vallott felfogásuk is különböző volt. Az a pillanat, amikor tanítványokká lettek, egy fontos lépést jelentett életükben. Miért? Azért, mert addigi munkás életüket, azt a küzdőteret, ahol a mindennapiért folytattak küzdelmet, ott hagyták és egy nemes cél mellé álltak. Vagyis számukra az anyagi világ oda lett, helyette viszont megtalálták az eszméit. Közelebről: Találtak a jézusi igazságokkal.

A tanítványok mindenüvé követik Mesterüket. Természetes, hogy ők hallják mindig az újabb és újabb tanításokat. Igyekeznek összehasonlítani azokkal az ismeretekkel, amelyeket tanítvánnyá válásuk előtt szereztek. Természetes, hogy az új tan sokszor szembe került a „régivel” és ez kétségbeesést helyezett a tanítványok szívébe. Egy ilyen alkalommal kérdezik meg a tanítványok Jézust, hogy nekik miért nem sikerült visszaadniuk az életnek, meggyógyítaniuk egy gyermeket? A válasz teljesen félreérthetetlen: azért, mert gyenge a hitetek. És tovább folytatja: Ha csak akkora hitetek lesz is, mint egy mustármag, azt mondjátok e hegynek itt: Menj innét amoda! – átmegy és semmi sem lesz számotokra lehetetlen.

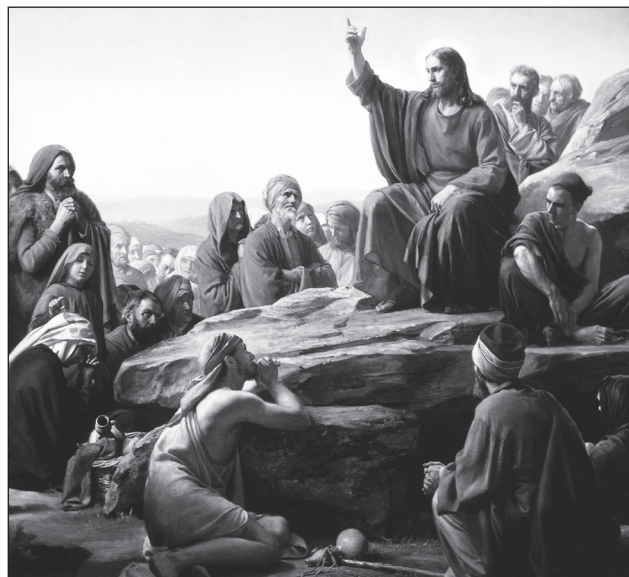
2. Ha abban a korban éltünk volna, akkor hogyan cselekszünk?

Bizonyára nekünk is, mint egyszerű embereknek, sok nehézségünk akadt, míg magunkénak tudjuk a tanítványi világot. Nem kevés gond, baj, szenvedés, volt osztályrészünk, de vágyaink, céljaink is ismertek, mint ahogy nyilvánvalóvá vált Jézus tanítványai esetében is. Tagadhatatlan, hogy ezek közt némelyik akár károsnak is mondható. Gyarsan és behatóan meg kellett ismerünk ezeket, hogy időben le is mondhassunk róluk.

Amint az újszövetségi iratokból, közelebről a felolvasott bibliai verset magába foglaló történetből kiderül, bizony a tanítványoknak is nehéz előrehaladniuk a keskeny és meredek úton.

3. Lehet-e ma valaki jézustanítvány?

Jézus számára is csak a hit lehetett az erő, bizalom, bátorítás, mellyel el tudta fogadni a jó Isten akaratát.

Carl Bloch: A hegyi beszéd (1890)

Működésének kezdetétől egészen keresztre feszítéséig az jellemezte életét, melyet így fogalmazott meg: „*Atyám, legyen meg a te akaratod*”. Így tehát érthető, tanítványai, hallgatói és mi, késői tanítványok számára is szükségesnek tartotta a hitet. A Jakab apostol levelében ezt így olvassuk később: „*Azonképpen a hit is, ha cselekedeti nincsenek, meghalt önmagában*”. (2,17)

Végül is, tehát szükséges, hogy tanítványként hittel cselekedjünk. Jézus a jó fa és jó gyümölcs példáját is hangsúlyozza. Mi hit és cselekedet által kell teremnünk a tanítványság jó gyümölcseit.

Egyedül csak mi lettünk képessé arra, hogy a hit által felismerjük állandó tökéletesedésünk lehetőségét. Isten mindnyájunkba beleoltotta a hitet, ha csupán egy mustármagyt is. Most már, mint áldott lehetőség, teljesen tőlünk függ, hogy megérezzük-e hivatásunkat itt a földön. Ezt az „*isteni ajándékot*” megsokszoroztva ápoljuk, vagy hagyjuk elveszni, elfeledve emberi mivoltunkat.

3. Jézus tanít és gyógyít: Mt. 4,23-25.

Jézust még egyelőre Galileában találjuk egy szokatlan helyzetben, ahol a zsinagógákban embertársaival beszélget az Írás (Ószövetség) igazi értelméről. Itt is felfedezhetjük a Jánostól való különbséget, hiszen éppen kezdeti cselekedetei által felhívta magára a figyelmet, amikor jelezte, hogy vele eljött Isten országa. Ez az első igazi öröme, mellyel mintegy megpecsételte a proféciát, mellyel nemcsak János, hanem most már Jézus is készítette Isten országa felé az utat. Ehhez adódik hozzá az a cselekvés sor, melyben betegeket gyógyít, s aminek óriási visszhangja is lett, nemcsak a zsidó, hanem a más vidékeken is. Ennek rendjén tehát a nyomorúságban élő emberek egyformán özönlöttek hozzá örömhírért és gyógyulásért. Érdekes, hogy ekkor a zsidó nép vezetői nem ismerték fel a veszélyt, ami személyes érdekeiket veszélyeztethette. A gyógyításokkal kapcsolatosan el kell mondani, hogy az ördögtől

megszállottság külső megnyilvánulásai sokszor hasonlítanak az ideg- és elmebetegséghez. A holdkorosság számos idegbaj, nyavalyatörés, öntudathasadás gyűjtőneve.

Már ez az egyszerű megjegyzés is, de főképpen a későbbi jézusi gyógyítások elgondolkoztatják a mai embert. Nemcsak az unitáriusok fogadjuk számos fenn tartással, s kezeljük hasonlóképpen a történeteket, hanem azok a felekezeti emberek is, akik valamennyire jártasok az orvostudományban, vagy legalábbis valamilyen ismerettel rendelkeznek.

Kétféleképpen kell megközelítenünk ezeket a történeteket, mint testi- és lelki gyógyításokat. Minden gyógyításnál azonban a meggyógyulás fontos követelménye a hit. A béna kezű ember esetében hangsúlyt kapott a bizalom, s mint minden hasonló esetben itt is boldoggá tette a megérdemelt gyógyulás. Ugyanez állhat egy megbomlott lelkiállapotú emberrel kapcsolatosan is. Viszont vigyáznunk kell a másik esetben, hiszen nem beszélhetünk az elmebetegségben szenvedő erős hitéről, s az orvostudomány által sem igazolható mesés gyógyítások esetében is megfelelő körültekintéssel kell kezelnünk a történeteket. Ebben a tekintetben két megfontolt szerkesztést kell figyelembe vennünk: 1. Az a cél, hogy Jézus messiási hatalmát minél teljesebben szemléltesse az evangélista, valamint 2. Olyan meggyőző csodákkal szemléltetniük a munkásságot, melyre nem volt példa.

Létezik olyan álláspont is – ez azonban kiérzik a csodás történetekből: (lásd a 10 ördögös története), miszerint éppen az ördög kerítette hatalmába az adott betegeket, akiknek meggyógyítása már diadalt jelentett a gonosz fölött.

Tettem már egy megjegyzést arra vonatkozóan, hogy a pogány vidékekről is özönlött a nép Jézushoz, aiktól – hasonlóan a zsidókhoz nem tagadta meg segítségét. Ezzel kapcsolatosan kell elmondanom, hogy Dekapolisz (deka – tíz, polisz – város) tíz önkormányzatú város szövetségét jelentette. A Jordán jobb partján: Syitopolisz, bal partján Antiókia, Gádára (megszállottak), Dium, Pella, Geráza, Filadelfia, Ráfána, Kánata és Damaszkusz. A pogányokra való kiterjedés egyben azt is érzékelteti, hogy Isten országa valóban megjelent, melynek útja valóságos diadalút Jézusnak köszönhetően.

Alkalmazás

1. Hiszünk-e a lelki gyógyulásban?

Fenntartható az is, hogy a pap elsődleges feladatai közé tartozik, hogy erősítse a gyengéket, lelki gyógyuláshoz vezesse a betegeket, bekösse megtört testű és lelkű embertársai sebét. Ha módjában áll, akkor visszahozza a gyülekezeti életbe ezeket az embereket, akik legtöbbször mások önkénye-kedvének köszönhetően kerültek ki a régi, egészséges kötelékből. Felelősséggel tartozunk egymásért, hogy segítsünk beteg embertársainknak, akik részben, vagy átmenetileg elveszettek, halálos betegnek érzik magukat.

Több lelkészársammal ellentétben vallom, hogy igenis, Isten bármelyik pillanatban felelősségre vonhat azokért az embertársainkért, akiket elveszítettünk sora-

inkból, mert nem vettük észre idejében, hogy gyógyítható betegségben szenvednek.

2. Meggyógyulhat-e egy testi beteg orvosi beavatkozás nélkül?

Bizony van lehetőségünk bőven a békesség ajándékának megszerzésére. Csak akarnunk, hinnünk kell. Isten kezéből már sok segítséget elfogadtunk, sok ajándékot elvettünk. Bízunk abban, hogy ezt a kért, várt békességet is megadja. Arra biztat ugyanis, hogy „*orvosságot és gyógyulást készítek nektek; meggyógyítom őket, és megmutatom nektek a békesség és biztonság kincseit*” (Jer 33.6). Igen, nagy szükségünk van a békesség és biztonság kincseire, ajándékaira. Ez az elsődleges feltétele gyógyulásunknak.

A második hasonlóan fontos az elsőhöz: mielőbb menjünk orvoshoz, ha úgy érezzük, hogy betegek vagyunk, vagy mások ezt tanácsolják. Jobb, ha az orvos mondja meg, hogy mi a diagnózis, vagy akár azt, hogy menjünk nyugodtan haza, mert „*kutya bajunk*”.

3. Rábízhatjuk-e magunkat a véletlenre?

Soha ne feledjétek el: „*A forma és tartalom törvénye azonban kimondja: nincs véletlen, amely kívülről törne be életedbe. Amit megélsz, annak tartalmi alapjait te magad vetted meg.*” (Thorwald Dethlefsen: Élet az élet után.). Csak megerősíteni tudom az előbbi gondolatot, hogy soha nem szabad rábízunk magunkat a véletlenre.

Isten országa kincsei soha sem kerülnek elő véletlenek következtében. Csakis azok az emberek találják meg, akik céltudatosan keresik azokat. A gazemberek, az emberi jóságot, szeretetet, békességet megtagadó emberek számára soha nem jelentenek értéket ezek a kincsek. Aki viszont megkóstolta, aki él az Isten által adott lelki tehetségek áldásaival, az régóta kutatja, keresi, megéli Isten országának, szántóföldjének drága kincseit.

4. Az unitárius ember és a gyógyítási csoda.

A vallásos emberek, de nemcsak, akarva-akaratlan szembetaláljuk magunkat a csoda valamilyen formájával. A csodák ámulatba ejthetnek, elbűvölhetnek, csodálattal tölthetnek el, vagy akár magukkal sodorhatnak. Arra törekszem mindig – a magam részéről, hogy megkeressem, megtaláljam az összefüggéseket, melyek áthajlanak ezekből a csodákból a mindennapi életünkbe, ahol aztán gyakorlati formában mutatják Isten mostani, jelenben történő cselekvéseit.

A tudósok megtették előttem és én ennek köszönhetően mindig mellőzöm a csodák mitikus jellegének meghatározását, vagy összehasonlítását, netán párhuzamot vonjak a lehetséges csodák világába tartozó elbeszélések között. Én nem feszegetem ilyenképpen embertársaim kíváncsiságát. Számomra mindennél fontosabb, hogy a leírtak tükrében, hitem segítségével megkeresem a 21. század első felében azokat a szempontokat, melyek dicsérik és magasztalják Isten nagy tetteit, ugyanakkor segítenek bennünket is abban, hogy sokra értékeljük magunkat, mint amilyenek ismert bennünket a környezetünk, netán rossz akaróink éppen így kívánják megrajzolni egyéniségünket.

Pap Gy. László

Farkas Wellmann Endre

Született 1975-ben Marosvásárhelyen költő, szerkesztő. 1990 óta több magyar nyelvű sajtóorgánumban munkatársa volt, 1990–1993 között az Ébredés című diáklap főszerkesztője Székelyudvarhelyen, majd ugyanitt megalapította az 1996–1998 között működő Alteredő nevű irodalmi kört és azonos című folyóiratot. 1997-ben a székelyudvarhelyi Prima Rádiónál, 1998-ban a nagyváradai Erdélyi Napló hetilapnál, 2000-ben pedig a Kritérium Könyvkiadónál dolgozott szerkesztőként. 2002–2004 között A Dunánál című kulturális-irodalmi folyóirat munkatársa, majd főszerkesztő-helyettese Budapesten. 2005-től az Előretolt Helyőrség Szépirodalmi Páholy szerkesztője Kolozsvárott. 2007–2008 között az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület projektmenedzserként dolgozott. 2009–2014 között magyartanárként dolgozott Gyergyóalfaluban, majd doktori tanulmányokat folytatott Szegeden. 2015 óta Budapesten él, a Magyar PEN Club főszerkesztője és az Előretolt Helyőrség Íróakadémia tanára.

Farkas Wellmann Endre

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet számos programjának résztvevője, előadója és a Versmondó és Népdaléneklő Vetélkedő állandó zsűritagja volt majdnem egy évtizeden keresztül.

Vallásával kapcsolatban ezt mondja: „Unitáriusnak lenni számomra életforma, állandó, élő kapcsolat a Teremtővel és a teremtéssel.”

Méhes György- (2012), Szilágyi Domokos- (2012) és József Attila-díjas (2016). Legutóbbi kötete: A római disznó monológja (versek és hangplemez, 2017).

Hannibal Lecter levele Starling ügynökhöz

Primitív időket élünk - ugye, Will? -, korunk sem nem vad, sem nem bölcs. A félmegoldások a kor átka. Bármely ésszerű társadalom vagy megölne engem, vagy visszaadná a könyveimet. (A vörös sárkány)

Nézzé, Clarice, ma nyári a nap
mondja, milyen új kezdetekbe lépni?
készlget lassan isteni vacsorám,
ugye, Clarice, hogy végig fogja nézni?
évek óta itt eszik velem
nézem, mi tesz egy nőt ösztönlénnyé
tudom, a ragyogás a szemében a fényé
s nem több a fény, mit színek nyelnek el
annál az önző s középszerű elméletnél kissé
hogy én írnám felül, mi az erkölcsből hiányzik
nézzé, Clarice, itt hazugság lett minden
gyilkos szemembe tekinteni innen,
kiváltság és bizonyossággal látni, hogy
arcom mögött ott van
s ugyanúgy hiányzik az Isten.

Nézzé, Clarice, ma nyári a nap
látja, hogy alszik a széken a kabát...
míg romlottságán győzni tud az erkölcs
én kiterítem önt is, miként egy rongybabát
ha csendben marad és gyönyörködni enged
ma ön választja az ételhez a bort
halott eszméken segítsen ülni tort
és az álmaiban fölmérni a csendet.
Ha arcokat látna istenülni erre, tudja
a rácsokon túl csak bárányok telelnek
a bűn mögött csak emberarcok vannak
az eszméken túl, hol eszmék nem lehetnek
mi húsból van, arra ne merjen fogadni
a szépség igen, de nem múlandó a becsvágy
s mi örök, egy túli szépben lesz igaz
vagy értékes, mit pénzért nem kaphat meg?
vagy erkölcsös? vagy épp nem az?

Ezeket meg kell enni, Clarice!

Szeretem Dáciában

van, mihez kell történelmi háttér
álom, amelyből nemzet fakad
puha selymen fapados szerelem
és felismered benne önmagad

hogy a gyilkolás és a szerelem
mert elvégre úgyis egyre megy
ganerakásból itt lesz majd torony
hazug a hit és az egyszeregy

s egy kontinens fuldoklik a fostól
hajrá megváltónk, hajrá Pál apostol

Odaát, Dáciában
egy szakadt Dáciában
mi mindent gyűjt meg
gyűjt fel még az örület!

odaát, Dáciában
egy másik másvilágban
vagy egy autóban
béka egy másik tóban

vagy vonatállomáson
lenni egy koszló lábnyom
egy légióban
hol minden régi jó van

most ott lenni volna jó
Rómában avagy máshol,
hol Pál apostol
kezével gödröt ásol

s hol boldog keresztények
ajkáról zeng az ének
bár kissé távol
a kurva megváltásról

amit Trójából kimentünk egyszer
uram, csak az örökkévaló
a képmutatás kétezer éve
s lehunytt szemmel zokog a faló

és fölötte bámul rá egy felhő
rád vár, amíg országod eljő...
Ideát, egy szakadt Dáciában,
Rómában, Romániában

te velünk vagy, velünk mindörökké
csak épp mi vagyunk valahogy ellenünk

Gyász

gyászollak, kedvesem, fehér keselyű:
nézem, az égből hogy zuhansz
hogy nem tart már a levegő
hogy nem szárnyalsz és nem suhansz
hogy holnapra nem vagy
s nem vagyunk
a többes szám már tiszta nyelvtan

(bár objektív állapot marad)

a tér tied,
az időt elviszem
nem szerettél,
nem ismer senki sem:
lenni csak tény
minden egyéb csak álom
arcodra másolom rá
egykor-volt másvilágom
s mint romlandó szobor a szárnyalásról

s mint Istenről egy régi emlék
tied marad végképp a nemlét
te pedig bennem így élsz, így maradsz.

arcodon vizes lesz még az éjjel
de tenger helyett szemedben pocsolyák
ragadozóból erőtlenségre:
ez lettél kedvesem, fehér keselyű,

fehér keselyűm, téged küldött a sátán
a költő májából mondani jóslatot:
és látom, sok neked tudni azt, mitől
jóslatod valóra válhatott...

Budapesti Unitárius Egyházközség

• **2017. január 1-jén** ünnepi istentiszteleten köszöntöttük az újévet, a szószéki szolgálatot Kászoni-Kövendi József végezte.

• **Január 15-én** a vallás és lelkiismereti szabadság emlékére rendezett ünnepi istentiszteletünket a Kossuth Rádió élő egyenes adásban közvetítette. Prédikált dr. Kovács Sándor lelkész, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet tanára.

• **Február 3-án** Gondviselés Segélyszervezet magyarországi tagozatának szervezésében immár ötödik alkalommal melegétel-osztásra került sor Pesterzsébeten, az önkormányzat Civil Házában. A korábbi évekhez hasonlóan 200 adag babgulyást szolgáltunk fel. Az adventi adománygyűjtésből megmaradt tartós élelmiszert is kiosztottuk az alkalmi ebédlőbe betért rászorulóknak.

Ételosztás Pesterzsébeten a Civil Házban

• **Február 17-én** az Egy az Isten! című unitárius magazin műsorban a Kossuth Rádió Elekes Botond főgondnokkal és Kászoni-Kövendi József püspöki helynökkel készített interjút sugározta.

• **Február 19-én** istentiszteletünk után könyvbemutatóra került sor: „*Ahogy az egy Isten látja*” című kötetéből a szerzők: Magyarai Hunor és László László tartottak vetítéssel egybekötött előadást, melyet dedikálás és szeretetvendégség követett.

A kötet 6 erdélyi unitárius egyházkör 40 templomának légi felvételeit tartalmazza, unitárius közösségek, s templomának rövid történeti leírásával. A kötet anyagát Gyöngyössy János művészi igénnyel megrajzolt grafikái teszik teljessé. A kötet – más kiadványok mellett- megvásárolható lelkészi hivatalunkban.

• **Február 25-én** délután farsangi mulatságot rendeztünk, melyre idén a gyerekek mellett az ifjakat és az idősebbeket is hívtuk és vártuk. A „*batyus bál*on” finomságoktól roskadozó asztalok mellett késő estig tartott a zenés-táncos mulatság, melyen több mint félszázan vettek részt.

• **Március 18-án**, szombaton az Országos Dávid Ferenc Egyesület fiataljai érkeztek egyházközségünkbe, közreműködésükkel ifjúsági istentiszteletre került sor délután 18 órától. Március 19-i istentiszteletünkön is közreműködtek ünnepi – 1848. március 15-re emlékező – verses-zenés-táncos műsorokkal.

• **Március 26-án** került sor egyházközségünk szokásos, az előző évet lezáró rendes közgyűlésére a vasárnapi istentiszteletet követően. A 410 szavazati joggal rendelkező egyházfenntartó egyházközségi tag közül 36-an vettek részt a közgyűlésen. A közgyűlés megtárgyalta és elfogadta Kászoni-Kövendi József lelkész és dr. Vajda László gondnok 2016. évi jelentéseit. A közgyűlés szintén elfogadta a 2016. évi zárszámadást és a 2017. évi költségvetést.

A közgyűlésen egyházközségi tisztségviselők választására is sor került. A választások lebonyolításába, a gondos és körültekintő előkészítés ellenére, formai hibák csúsztak, így várhatóan a választások megismétlésére lesz szükség a közeljövőben, melyről a Presbitérium időben tájékoztatni fogja a gyülekezet tagjait.

• **Március 31-én**, pénteken 18 órától egyházközségünk és az Erdélyi Magyarokért Közhasznú Egyesület szervezésében „*Ember és föld*” címmel fotókiállítás megnyitóra és könyvbemutatóra került sor.

A jótékonyági eseményen Kászoni Kövendi József bevezető szavaival a különböző felekezetből érkezőket köszöntötte: „*Dicsértessék! Áldás, békesség! Erős vár a mi Istenünk! Isten áldja!*” – majd folytatta egy földgömböt kezében tartva „*Íme az élet bolygója, a kék bolygó... Holdról készült felvételen Földünket így látjuk. Ezen a Földön kell együtt élnünk mindnyájunknak. Őriznünk és művelnünk kell: felelősek vagyunk azért, hogy mit hagyunk a következő nemzedéknek.*”

A rendezvényen köszöntő beszédet mondott dr. Zsigmond Barna Pál, korábbi csíkszeredai főkonzul, dr. Bitay Márton, a Földművelésügyi Minisztérium államtitkára, valamint Bálint László, az Erdélyi Magyarokért Közhasznú Egyesület elnöke, aki gondolatait a kötet előszavában így foglalta össze: „*Az ember érző-gondolközös közösségi lény, aki tevékeny alkotó munkájával teremti meg önmagát és otthonát ezen a földön. Az ember*

Böjte Csaba a könyvbemutatón

otthont építő, rendező hajlamában megérezzük a világot átfogó transzcendens rendet is... Vajon nekünk milyen ősi és erős kötelekeink vannak a földdel, amit művelünk, mely életet ad, melyen otthont teremtünk magunknak?"

„Szülőföld, te áldott, melyből vétettünk, s mely egykor magába fogad! Imádságos szeretettel átölellek, mert te vagy a teremtő Istenem legdrágább ajándéka.” – írja Böjte Csaba testvér.

2016 nyarán 13 nemzetközileg elismert fotográfus gyűlt össze az erdélyi Székelyvárosban, hogy megörökítsék tudásukkal, szakmai tapasztalatukkal a gyönyörű erdélyi hegyvidék lankáin hosszan elnyúló tanyavilág szépségeit és lakóinak dolgos mindennapjait. Vajon mi az a különleges kapcsolat, ami az embert a környezetével ősidők óta összeköti?

A 13 alkotó és Csaba testvér gondolatai az Ember és Föld kapcsolatait keresik, boncolgatják és művészi erejük által adják át ezt a tudást másoknak is. Azoknak, akik kíváncsiak erre a misztériumra. Mindenkinek.

A rendezvényen részt vett Böjte Csaba testvér is, aki már megjelenésével a figyelem központjába került: maga köré gyűjtötte a gyermekeket, köszöntő szavaiban pedig így szólt: *„Nagyon-nagyon fontos, hogy merjük mi is egymást, szülőföldünket, munkánkat, feladatainkat szépné látni. És az igazi művész valahogy ezt tudja megmutatni. Én nagyon hálás vagyok, hogy ilyen szépné látják, és szépné látják a mi drága szülőföldünket.”*

Rendezvényünk után a szeretetvendégségre és dedikálásra is sor került gyülekezeti termünkben. E nagy érdeklődést kiváltó, több száz látogató részvételével megrendezett eseményünkről felvételeket készített a Bonum TV és az MTVA. Televíziós Unitárius magazinműsorunkban április 9-én, virágyasárnap 10:30-tól láthattunk összefoglalót a Duna Televízió műsorán, illetve olvashattunk tudósításokat számos online és nyomtatott médiumban.

- **Április 22-én** fontos ünnepségre kerül sor Nagy Ignác utcai templomos ingatlanunkban. 17 órai kezdettel Barabássy Somogy Örs unitárius testvérünk, egyházközségünk tagjának emlékművét avatjuk fel a templomépület udvarán, az 1956-os forradalom és szabadságharc unitárius áldozatainak emlékére.

Böjte Csaba dedikál

Az ünnepi beszédek mellett Márai Sándor *„Mennyből az angyal”* c. versét Szalóczy Pál előadóművész szavalja el. Az avatóünnepséget követően 18 órától ünnepi koncertre kerül sor a templomban a Budapesti Vonósok közreműködésével. A koncert után a kedves jelenlévő híveink és vendégeink állófogadás keretében értékelhetik ki a látottakat-hallottakat. Kérjük híveinket, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg ezen a felemelő ünnepségen, hozzák el családtagjaikat és barátait.

Az emlékmű felállításához és az avatóünnepség költségeihez az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára létrehozott Emlékbizottság 1,8 millió forint vissza nem térítendő támogatást nyújtott.

Köszönetnyilvánítás

2017 februárjában nagylelkű adományt, egy Förster pianinót ajánlott fel egyházközségünk részére Gálffy György és családja, melyet ezúton is hálásan köszönünk. Gálffy György adományozó a pianinó történetét és az adományozás okát, célját így fogalmazta meg: *„A pianinót az August Förster gyár 1930-ban készítette Löbauban, Szászországban (Németország). A pianinót Péterffy Albert és neje vásárolta az 1930-as években lányuknak, dr. Gálffy Zoltánnénak Székelykeresztúron. (Lehet, hogy Kolozsváron, lásd a hangszeren a Trisca Cluj feliratot.) A Gálffy család 1949-ben repatriált Magyarországra, úgy került a hangszer először Dunaföldvára, majd Budapestre. Nem lévén a Gálffy családban olyan leszármazott, aki zenei pályát választott volna, vagy legalább szívesen használta volna a pianinót, ezért Gálffy Attila és neje örökös használatra a Budapesti Unitárius Egyházközségnek ajándékozta 2017-ben. Szolgálja azt az Egyházközséget, vagy tehetséget, amelyik, vagy aki jobban megbecsüli. A Péterffy és a Gálffy család emlékére.”*

Mészáros Nóra, Zoltán Csaba, dr. Vajda László

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Az unitarizmusról a Reformáció 500. évében

A Bartók Béla Unitárius Egyházközségünkben 2017. január 7-én, egésznapos előadássorozatra került sor, melynek keretében híveink és minden érdeklődő, részletes betekintést kaphatott az egyetlen magyar alapítású vallás történetéről és tanításairól.

Az előadók a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának tanárai voltak.

- dr. Kovács Sándor: Pillanatsfelvételek a magyar unitárius egyház küzdelmes évszázadaiból címmel tartott előadást;

- dr. Czire Szabolcs: Egy az Isten! – a Biblia felszíne és mélysége valamint címmel tartott előadást;

- dr. Ferenczi Enikő: Vallás és életkrízisek: hogyan segíthet hitünk, az érett, egészséges felnőtt elérésében!? címmel tartott előadást;

- dr. Czire Szabolcs: A radikális Jézus a történeti kutatások fényében címmel tartott előadást;

Az előadássorozat hallgatói (Mester Éva felvétele)

Az előadások után közös beszélgetésre, kérdések feltevésére volt lehetőség, valamint a szünetekben közös ebéd és kávé és tea elfogyasztása melletti beszélgetés, eszmecsere tette közvetlenné és gyümölcsözővé az együttléteket.

Léta Sándor

Felnőtt keresztelezés és felnőtt konfirmáció

2017. Húsvét másodnapján Egy felnőtt fiatalembert kereszteleztünk meg és öt felnőtt tett vallást hitéről. A gyülekezettel együtt vettek úrvacsorát, mely alkalomra a kenyeret és bort a konfirmálók adományozták: **Chehadé-Boér Judit, Szántai Ágnes, Szőke Kristóf, Zomboriné Pap Zsófia és Zsoldos Tamás.**

A bőjti időszakban, hétfőnként az esti időben átbeszéltük unitárius káténkat. A beszélgetések alatt nyilvánvalóvá vált, hogy felnőtt testvéreink már hosszú ideje érlelték lelkükben az unitárius, szabad gondolkodást és lelkiismereti szabadságnak az igényét. Hosszabb vagy rövidebb érlelési időszak után érkezett el a konfirmációnak ideje, melyet már lelkükben fontolgattak. Hogyan, miként határozták el magukat és jutottak el a döntésig, azt maguk mondták el a gyülekezet előtt, vallást téve hitükről, meggyőződésükről, amely alapján mi is hallhattuk és szemtanúi lehettünk élő hitüknek.

Chehadé-Boér Judit:

Tisztelt Gyülekezet! Mindenek előtt hálát mondom a Mindenhatónak, hogy mindenkor meghallgatta a kérésemet, és tévelygésem közepette nem hagyott magamra, hanem minden útkereszteződésnél jelezte számomra azt az általában szűk ösvényt, melyet követnem kellett. Éppen csak észre kellett vennem az általa felkínált lehetőségeket a továbblépésre. Most is ez történt. Mikor Léta Sándor lelkész úr felnőtt konfirmációs felhívást tett közzé, azonnal éreztem, hogy élnem kell ezzel a lehetőséggel, mert ily módon nyilvánosan megvallhatom, amit eddig még nem tettem, vagyis a

Magyar Unitárius Egyházhoz, ezen belül pedig a Bartók Béla Unitárius Egyházközség gyülekezetéhez, való tartozásomat.

Alig akarom elhinni, hogy én, aki idén júniusban betöltöm a 70. életévet, most itt állok, Lutherrel szólva „*másként nem tehetek*”, a nálam jóval fiatalabb között, hogy kijelentsem: Igen, „*hiszek (vagy inkább konkrétan bízom) az unitárius egyház hivatásában*” Bizalmam azon alapszik, hogy az Újtestamentum és az unitárius gondolkodók olvasása meggyőzött arról, miszerint vallásunk szellemsége nemcsak a felekezetek közötti (ökumenikus) békét segítheti elő, hanem a felekezetek fölötti, egyetemes isteni értékek terjesztőjévé is válhat a nagyvilágban. Az unitárius hitvallás többi tételét is fokozatosan magamévá tettem az alatt a tíz év alatt, ami azóta telt el, hogy megkeresztelt, konfirmált, de nem gyakorló reformátusként először betettem a lábamat egy unitárius templomba, és ott, a véletlenszerűen kinyitott énekeskönyv lapjain látni véltem: „*Ne keress tovább! Megtaláltad az Istent.*”

Erről az az evangéliumi jelenet jut eszembe, amelynek során a Keresztelő János által a Jordán vizébe merített Jézus, onnan kiemelkedve, egy hangot hall (senki más csak ő) az égből (vagy talán önnön belsejéből, ami szerintem gyakorlatilag ugyanaz): „*Te a fiam vagy... Benned tetszésemet lelem.*” Valójában ettől a felemelő istenélménytől datálódik a mi igaz tanítómesterünk elköteleződése az isteni evangélium (örömhír) radikálisan új törvényeinek hirdetése és gyakorlati alkalmazása mellett. Én pedig a fent említett, eléggé egyér-

telmü, üzenetből értettem meg, hogy Isten ma is szól hozzánk, szólít minket az ő szerető szolgálatára. Az igazi önfejlesztő, egyben másokért, egyénekért és közösségekért, végzett munkálkodás azonban csak a megszólítás után kezdődik el, és tart életünk utolsó percéig, amikor is, optimális esetben, kijelenthetjük: a ránk bízott feladat többé-kevésbé „elvégeztetett”.

Húsvét lévén, egyházunk feje, Jézus, keresztthalálának és eszméi feltámadásának az ünnepe, konfirmációm napján a róla írt versemmel szeretnék tisztelegni halhatatlan szelleme előtt.

I.N.R.I. dogmák nélkül

Az én Jézusom nem kereszt, hanem életfa.

Nem is korona, inkább virágkoszorú.

Áldozati báránynak hogy tekinthetném a mosolygó
Egyszarvút?

Trónoló királyban hogy láthatnám meg a szeretet-
koldust?

Ítélező bíró tisztíthat-e bűnbánó lelkeket?

Öndicsőítő pávának mi célból öltözne az Isten him-
nuszat zengő vadgalamb?

Az én Jézusom szelíd fényű szentjánosbogár, nem
vakító Nap,

Azúr országra nyíló rés, nem kitárt üdvösségkapu,
Üde hajnali harmat, nem véresen patakozó verejték.

Nem imádat tárgya szentkép, de hívó-vonzó példakép.

Az én Jézusom olyan, mint egy
Földben gyökerező, égbe nyúló,

Reményt sugárzó ÉLETFA.

Szívemmel érzem, eszemmel tudom:

Nem száradhat ki soha.

Szántai Ágnes:

Én keresztény családban, de nem unitáriusnak születtem. Sok éven át küzdöttem, mivel nem tudtam azonosulni vallásom dogmaival. Végül elfordultam egyháztól, vallás nélkül éltem, de ez sem hozta meg a lelki békémet. Úgy szerettem volna gyülekezethez tartozni, hogy ne kelljen feladnom az önálló gondolkodás lehetőségét.

Mikor először találkoztam az unitárius hitelvekkel, úgy éreztem, mintha a szívemből szóltak volna. Választ kaptam eddigi kétségeimre. Azt hiszem, én már régóta unitárius vagyok, csak sokáig nem tudtam róla.

Itt értettem meg a Szentlélek jóra vezérlő erejét, és itt tanultam meg, hogy van szabad akaratom. Választhatok jó és rossz között, és rajtam áll, vállalom-e a munkát és felelősséget Isten jóra teremtett világában. Itt kerültek közel hozzám Jézus tanításai, amióta emberként tiszteltem és szerettem őt.

Én is úgy hiszem, hogy mindenki saját hite által üdvözül, de én örülök, hogy unitárius lehetek, és büntudat nélkül, szabad lélekkel gyakorolhatom vallásomat.

Szőke Kristóf:

Kedves Gyülekezet! Most egy kicsit zavarban vagyok, nem tudom, hogy át tudom-e adni, amit szeret-

A kereszteleési szertartás

nék elmondani. Szeretném először is feleleveníteni ezen egyházközség névadójának egyik leghíresebb művét – ami bizonyos értelemben személyes hitvallása is –, a Cantata Profanát. Ez kilenc, az eredeti közegéből kiszakadó fiúnak a története, akiknek az útja egyfajta átváltozáson – szarvassá váláson – keresztül vezet a „tisza forráshoz”.

Római katolikusként lettem megkeresztelve csecsemőkoromban. Ez volt az az egyház, amelynek keretein belül találkoztam később a kereszténység alapjaival és a bibliai történettel. Valamikor tizenéves koromban volt egy pont, amikor már nem tudtam többé úgy érezni, hogy ezeken a kereteken belül vagyok. Azt hiszem, hogy evvel nem vagyok egyedül a világban.

A későbbiekben persze találkoztam barátaim, ismerőseim révén másfajta világnézettel, nevezzük – mondjuk – úgy, hogy harcias attitűddel társul az ateizmus. Azt hiszem ezzel kapcsolatban lényegében ugyanazt éreztem kényelmetlennek, amit katolikus egyházzal kapcsolatban is, mégpedig a dogmát.

Az unitárius vallással már meglehetősen régen találkoztam – megvan annak tíz éve is. Azt hiszem éppen Bartók Béla életrajzában akadtam rá. Onnantól fogva titkos favoritom és kedvencem volt. Úgy mondanám, hogy nagyon örültem neki, hogy létezik a világban és volt bizonyos vonzereje számomra.

De később történt az igazi átfordulás és ez azt hiszem ez annak a felismerése volt, hogy ennek a vonzórónak is köze van a hithez, hogy a hit nem feltétlenül, nem szükségszerűen valamiféle irracionális és beláthatatlan ugrás és hogy végső soron ez, amiről beszélek, maga is hit.

A még erre következő lépés pedig néhány évvel ezelőtt történt. Akkor egy nap a sajtóból olyan sok szörnyű eseményről kaptam hírt, hogy úgy éreztem szükségem van valamilyen kézzelfogható bizonyítékra, hogy mi – mint emberiség – valami jobbra is képesek vagyunk, hogy lehetséges egyáltalán közösség. Ezért mentem el egy istentiszteletre – és itt természetesen csak az unitáriusok jöttek szóba.

Végezetül szeretnék két bibliai részt idézni, amelyekkel kapcsolatban azt hiszem, hogy valamiképpen rimelnek az eddig elmondottakra. Az első egészen az elejéről, Mózes 1. könyvéből van, a második pedig

valahonnan a végéről, az Apostolok cselekedeteiből – a pünkösdi történet, az első gyülekezet leírása: „Az Úr ezt mondta Abrámnak: Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre amelyet mutatok neked!” (1 Móz 12,1); „[...]megkapjátok a Szentlélek ajándékát. Mert tietek ez az ígéret és gyermekeiteké, sőt mindazoké is akiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk” (ApCsel 2,38-39).

Zomboriné Pap Zsófia:

Kedves Gyülekezet! Székelyudvarhelyen születtem, unitárius apa és katolikus anya elsőszülött lányaként. Bencédben, apám szülőfalujában kereszteltek meg unitáriusnak, két apai nagynéném vállalta a keresztanyaságot. Gyermekkoromban rendszeresen jártam misére, és istentiszteletre, attól függően, hogy ki fogta a kezemet vasárnap reggel, s ki vitt magával, azonban az esti ima mindig ugyanúgy hangzott, függetlenül attól, hogy vakáción a nagyszüleimnél, a nénikéimnél, vagy otthon hajtottam álomra a fejem.

A forradalom után Magyarországra költöztünk egy dunántúli nagyközségbe. Itt kiskamaszként református templomba kezdtem járni, hiszen az erdélyi származású tiszteletes úr, Molnár István gondos pásztorként gyűjtötte maga köré a gyerekeket az iskolából. Természetes volt az osztályban, hogy a gyerekek vagy katolikus vagy református hittanra járnak. Az osztálytársaimmal együtt tanultuk a KÁTÉ-t, és konfirmáltunk az ácsi református templomban, ahol minden ünnepi istentiszteletet a magyar és a székely himnusz eléneklésével zártunk. Szüleim javaslatára felvételiztem a Budapesti Baár Madas Református Gimnáziumba, ahol nagyszerű tanárok egyengették utunkat, erősítették hitünket, pallérozták elménket, majd ezt követően a Miskolci Egyetem Jogi Karán diplomáztam. Egyetemi tanulmányaim lezárultával ugyanott, az ácsi református templomban áldotta meg házasságkötésünket a Tiszteletes úr, nyugodjon békében.

Felnőttként Budapesten alapítottunk családot férjemmel. Egy baráti házaspár javaslatára érkeztem először a Bartók Béla Unitárius Egyházközség templomába. Amikor kinyitottam a templomajtót, úgy éreztem, hogy visszatálaltam a gyökereimhez. A következő vasárnap már családommal együtt érkeztem. Fokozatosan bekapcsolódtam a közösség életébe, énekeskönyv borítót hímeztem, süteményt sütöttem, kirándulásokat szerveztem, beléptem a Perczelné Kozma Flóra Nőegyletbe, majd annak elnöke lettem.

Amikor Léta Sándor tiszteletes úr meghirdette a felnőtt konfirmáció lehetőségét, örömmel jelentkeztem. A böjti időszakban, kiegészítve a bibliaórákat, amely alkalmakra dr. Szankóczy Zoltán evangélium magyarázatainak olvasásával is készültünk, hosszú beszélgetéseket folytattunk a KÁTÉ kapcsán. A tanítások nem voltak ismeretlenek előttem, azonban ezen alkalmak a közösséghez való tartozásunkat is megerősítették.

Hálás vagyok a családomnak, a szüleimnek, nagyszüleimnek, nagynénémnek, régi tanárainknak, lelkeszeimnek, Léta Sándor tiszteletes úrnak és a közösségnek,

A konfirmálók

amelynek aktív tagja lehetek, hogy kiállhatok az úrasztala mellé, és kijelenthetem, hogy hiszek Istenben és hiszek a szeretet erejében.

Zsoldos Tamás:

Tisztelt Gyülekezet! Nem istenhívő családban nőttem fel és nem voltam megkeresztelve, de már gyermekkoromban bennem volt a kétely – kell valami másnak is lennie az anyagi világon kívül. Diákkoromtól kezdve aztán találkoztam keresztény vallásokkal, de nem értettem őket. Miért van eredendő bűn, miért bűnös az épp megszületett ártatlan kisgyermek? Mi az a predesztináció, az eleve elrendelés? Ez azt jelenti, hogy nincs szabad akarat? Mi az a szentháromság és miért különül el az Atya, a Fiú és a Szentlélek?

Kaptam ugyan válaszokat kérdéseimre, viszont ezek mindig új kérdéseket vetettek fel, mert nem volt egyértelmű és egyszerű a válasz.

A húszas éveimben aztán indultam el az önismeret hosszú útján, a mély befelé figyelés és a tapasztalatok, élmények által, melyek ezen az úton értek istenhívő lettem. De nem vallás által és nem valláshoz kötődve.

Azonban akkor még nem is tudtam – ez igazából nem elégített ki. Tulajdonképpen kerestem a vallást, amelyben megtalálom önmagam. Olvastam keleti vallásokról is, melyek ugyan szimpatikusak voltak, de nem fogtak meg – ellenben közben rájöttem, hogy mindaz, ami fontos nekem – az, hogy mi a jó, és mi a rossz; mi az igaz, és mi a hamis, mind a keresztény értékrendből jön.

Közel 4 éve egy este egy közeli barátomnál voltam vendégségben és a feleségével beszélgettem, megosztottam gondolataimat hitről és vallásról. Ő ajánlotta, bár maga nem unitárius, hogy nézzek utána ennek a vallásnak. Ekkor elindult egy folyamat, elkezdtem bújni az internetet és olvastam, feldolgoztam-elgondolkoztam – hagytam időt, újra olvastam, feldolgoztam-elgondolkoztam... Ez így ment sokáig, majd tavaly elkezdtem sűrűbben járni ide a Hőgyes Endre utcába és végül itt állok – választ kaptam kérdéseimre, köztük a legfontosabbra – Egy az Isten! Unitárius vagyok.

Összeállította: Léta Sándor

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

Az Úr 2017. esztendeje is hálaadással kezdődött. Január 1-én ünnepi istentiszteletet tartott a gyülekezet lelkésze, melyet a gyülekezeti teremben újévi köszöntő követett. A gyülekezetnek van egy 30-40 fős rendszeresen templomba járó, feladatokat vállaló magja, akik lelkesen vesznek részt az alkalmakon.

Január 8-án Vizkereszti ünnepi vasárnap volt, január 15-én, a Vallásszabadság vasárnapján ünnepi istentisztelet tartottunk, szavalatokkal, melyen a tordai ediktumra emlékeztünk.

2017-ben is folytatódnak vasárnaponként 10 órakeresztény Káté órák. Lelekesen készülnek a fiatalok a konfirmációra, alkalmanként egy-egy bibliai példázatot is eljátszanak.

Február 5-én az istentisztelet után presbiteri értekezlet volt Lőrincen, amelyen a 2017. évi felújítási pályázat tartalmát vitatták meg a keblitanácsosok, valamint az évi rendes közgyűlést készítették elő.

Februárban folytatódtak az előző évben megkezdett Biblia-órák. Február 11-én, szombat délután Biblia-óra volt, szeretetvendégséggel. Ezen különféle Biblia témák

kerülnek megvitatásra, tudományos szempontok, újabb kutatási eredmények megbeszélése.

A gyülekezet lelkésze folytatja család látogatási tevékenységét, február-április időszakban öt családnál tett látogatást.

A Pestszentlőrinci Egyházközség minden évben pályázik a 18. kerületi Önkormányzat egyházi program- és felújítási pályázatán. A pályázatokat a lelkész írja, és ő számol el a kapott összeggel, mivel a lőrinci gyülekezet nem belső jogi személy, ezért a pályázatok lebonyolítása az egyházkerületi központ és Elekes Botond főgondnok úr segítségével történik.

A templomot a gyülekezeti Nőszövetség takarítja rendszeresen, időnként alkalmi segítség bevonásával. A templom kertet Kinka Hajnalka tartja rendben, a nagyobb munkákat Giba Ferenc gondnok vezetésével végzik a férfiak.

A húsvéti Úrvacsorai adományért köszönet illeti Nagy Erzsébet hívünket, aki 20 évvel ezelőtt, Tordán elhunyt férje emlékére adományozta a kenyeret és a bort.

Dr. Szent-Iványi Iлона

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

Nem csak vasárnapal köszöntött be a 2017-es esztendő, hanem szokatlan hideggel és széllel is. Ez meg is látszott a gyülekezet életében a templomlátogatás tekintetében. De nem maradt el semmi sem. A téli szünet végeztével folytathattuk az iskolai hitoktatást is. Szomorú eseménnyel kezdődött az évünk. Rövid, de súlyos, türelemmel viselt szenvedés után meghalt Barna Lajosné Daru Magdolna presbiterasszonyunk. Nem érte meg a 70. életévét a tavaly nyáron felfedezett betegsége miatt. Nagy fájdalommal vettünk búcsút tőle január 6-án egy nagyon viharos időben. Gyülekezetünk legodaadóbb presbiterje volt. Nem csak a rendszerváltás után kapcsolódott be az egyházközség életébe, azelőtt is fenntartója, támogatója volt. Nekünk igazi munkatárs, akiben mindig meg lehetett bízni és mindig lehetett számítani rá. A mostoha idő ellenére nagyszámú sokaság vett részt a búcsúztatáson. Pihenjen csendesen!

Január 8-án templomunkban is megemlékeztünk róla, amikor műsorral megtartottuk a vallásszabadság emléknapját is. A hideg idő ellenére is többen megjelentek, vettek részt ezen a két megemlékezésen.

Január 15-én tartottuk meg a szokásos közgyűlésünket, amelyen beszámoltunk a gyülekezet életéről, eseményeiről, rendezvényeiről, anyagi gazdálkodásáról, szertartásainkról. A lelkész nyugdíjkorhatárának második egy éves meghosszabbításáról is tárgyaltunk és határozottunk. Egyben megkezdődött az egyetemes imáhelet is, amelyik 22-ig tartott. Összesen hat esetben

szolgáltunk. A hidegek miatt nem voltak túl népesek az alkalmak. 17-én Dévaványára is kaptunk meghívást a reformátusokhoz. Itthon pedig műsorral is szolgáltunk a reformátusok gyülekezeti termében és a katolikusok kápolnájában. Sikeres volt ez a hét is.

Január 26-án a polgármesteri hivatalban összeállítottuk az egyházak, civilszervezetek és más szervezetek évi eseménynaptárát. Beszélgettünk a várható helyi, megyei és máshonnan remélt támogatásokról is.

Január 29-én megtartottuk a Hajnal István Idősek Otthonában a soros havi istentiszteletet. Február 3-án városunk polgármestere meghívására gazdasági értekezleten, konferencián vettem részt, már másodszer.

Február 10-én ökumenikus temetési szertartást végeztünk, amikor elbúcsúztattuk Földi Józsefné Nagy Emma, 54 évet élt református testvérünket. A család régi jó barátunk, azért kértek fel a közös szolgálatra. Emmus súlyos betegséggel küzdött több mint egy évtizedig, de szervezete végül feladta a küzdelmet a gyilkos kór ellen. Nagyszámú végtisztességtevő vett búcsút tőle. Adjon Isten csendes pihenést a hűséges feleségnek, édesanyának, testvérnek, jó ismerősnek, a vesztes gyászolókat pedig szeretetével vigasztalja.

Február 12-én megtartottuk a jó hangulatú templomi farsangunkat, amelyen a „szertartást” Balogh-Balázs Gergő Dániel és Köleséri Barbara hittanosok végezték. Sok, finom sütemény, tea és tombola fogyott el, amiért illesse köszönet az áldozatot hozókat, köztük a Margareta Családosok Egyesületét, amelyik nevében Kovács-

Farsangolók Füzesgyarmaton

né Czeglédi Mária Tünde gondnokasszonyunk, ajándékokkal lepte meg a jelenlévő farsangolókat.

Február 16-án a polgármesteri hivatalban megbeszélést tartottunk a Reformáció évéről és tennivalókról.

Február 19-én farsangi-nagybőjti istentiszteletet tartottunk Gyulán az ökumenikus kórházi kápolnában.

Február 22-én a polgármesteri hivatalban egyeztetünk a szokásos évi támogatásokról, azok összegeiről.

Február 26-án megemlékeztünk a templomi emléktáblánál a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapján.

Ugyanaznap délután a Hajnal István Idősek Otthonában megtartottuk az első nagybőjti istentiszteletet.

Március 5-én köszöntöttük a templomban a megjelent nőtagjainkat a Nők Nemzetközi Napja alkalmából.

Március 7-én feleségemmel zsűriztünk az iskolában rendezett népdaléneklő versenyen az 1-8 osztályokban.

Március 12-én előrehozott március 15-i műsorral egybekötött megemlékezést tartottunk templomunkban.

Március 15-én részt vettünk feleségemmel és a református lelkészházaspárral a városi ünnepségen és koszorúztunk az 1848-49-es emlékműnél gyülekezeteink, valamint a Szent György Lovagrend nevében.

Március 19-én megemlékezést tartottunk Keblusek Béláné Kende Margit, 82 évet élt református testvérünk emlékére, akinek részt vettem előző nap a búcsúszertartásán. Keblusek Béla, városunk virágkertésze, aki ittlétünk óta díszíti templomunkat és környékét, édesanyját veszítette el az elhaltban. Kívánunk Bélának vigasztalódást és további szép munkákat, édesanyjának adjon az Isten megérdemelt csendes nyugodalmat.

Március 20-án értesítést kaptunk az EMMI-től arról, hogy a beadott, sikeres pályázatunkkal nyertünk 400

ezer forint, vissza nem térítendő támogatást a Reformáció 500. évfordulójára készítettendő ökumenikus képiállításra, kopjafa készíttetésére, egy emléktábla avatásra, valamint az ünnepi alkalmak rendezésére. Március 22-én a Hagyományörző Helytörténeti Szakör vezetőségével a két felekezet lelkésze jelenlétében megterveztük, megbeszéltük a fenti összeggel előkészíthető, megszervezhető ünnepi rendezvényeinket.

Március 24-én a Nagy Ignác utcában részt vettem az évi első negyedévi, rendes lelkészi értekezletünkön.

Március 25-én a szomszédos Darvas községben, baráti család kérésre elbúcsúztattuk Szabó Sándor, 57 évet élt református testvérünket, aki váratlanul halt meg. Pihenjen csendesben. A gyászolóknak vigasztalódást.

Március 26-án az Idősek Otthonában Húsvétra előkészítő, második nagybőjti istentiszteletet tartottunk.

Április 8-án részt vettem egy országos mazsorett-versenyen az iskolában, ahol hittanosaink is szerepeltek.

Március 9-én megtartottuk a virágvasárnap istentiszteletet, amely után megkezdtük az unitárius Passió próbáját, amit április 14-én, Nagypénteken délután elő is adtunk a templomban szép gyülekezet előtt.

Húsvétvasárnap három helyen tartottunk istentiszteletet és osztoztunk úrvacsorát a megjelent híveknek. Délelőtt 11 órától a templomban, délután fél 2-től a helyi Hajnal István Idősek Otthonában, délután fél 4-től pedig Gyulán, a Pándy Kálmán Megyei Kórház ökumenikus kápolnájában, más érdeklődőknek is.

A 7 gyermekén kívül 46 felnőtt volt jelen, akik éltek úrvacsorával felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül. Húsvéthétfőn, a locsolkodásé volt a főszerep kis egyházközségünkben, családi hangulatban.

Esztendőnk első harmada nagyon szeszélyes és szélsőséges volt. Fagyos hetek hónapok jöttek, amikor nem lehetett tavaszról álmodni. Még a gólyáink sem mertek megjönni, csak a későbbi csalogató meleg hozta őket meg virágvasárnapjára. Amikor ezeket a sorokat jegyzem le, visszatért a tél esővel, havasesővel, hóval és nagy hideggel, fagy fenyegeti gyönyörű virágainkat és a virágba borult fákat. Reméljük, hogy nagyobb károk nélkül végre eljön az igazi kikelet, és Isten kiárasztja gondviselő lelkét és akarata szerint megújulnak mindenek, benne mi is, a teremtményei, munkatársai, amihez kitartó, erős hitet kívánunk Mindenkinek.

Balázi László

Kocsordi Unitárius Egyházközség

Újesztendő megünneplésével köszöntöttünk mindenkit a Kocsordi templomban. Öröm volt az együttléttel, imádkozással és egymásra figyeléssel ezen a január 1-i reggeli istentiszteleten.

Megünnepeztük a Vallásszabadság Kihirdetésének évfordulóját január 15-én. Megemlékeztünk a hitvitákról, zsinatokról és főképp János Zsigmond fejedelemről és Dávis Ferenc egyházalapítónk és első püspökünk

szerepéről ebben a folyamatban. Isten mindig elhívja munkásait az Ő aratásába!

A Kocsordi Nőszövetség nagy izgalommal és gondossággal készítette a testvérgyülekezetnek szánt ajándékokat, így a téli alkalmakat ezzel töltöttük. Közben megtanultuk az énekeket és jobban megismertük testvérgyülekezeteink életét. Jőmagam a 3. Nőszövetségi Találkozóra és testvéreink meglátogatására készültem.

Télen minden héten, nyáron kéthetente találkozunk az asszonyokkal. Igyekszük elmélyíteni lelkigyakorlatokkal imaéletünket. Megbeszéljük mindennapjainkat, érezve a közösség szerető-megtartó erejét.

Az egyházközségben a beszorgálást Pap Gy László debreceni lelkész végezte január 26 – február 22 között. Az istentiszteletek 15 órától kezdődtek.

Sor került az immár hagyománnyá vált Ökumenikus imahétre is, mely alkalomból is a tiszteletes úr végezte a szolgálatot. Áldást kérünk munkájára és életére a tiszteletes asszonnal együtt.

Március 15-én közösen ünnepeltünk istentiszteleten a Református templomban, illetve a Művelődési Házban szervezett ünnepségen.

A Házasság Hete sorozat keretében Házasságápolás címmel beszélgetésre hívtuk az érdeklődőket, mely nagy sikernek örvendett. Köszönet Lakatos Csilla lelkész-pszichológusnak a program kidolgozásáért.

Az ünnepi alkalmakra való tekintettel a szórványban, így Nyiregyházán, Vásárosnaményban és Nagykárolyban is hasonló módon foglaltuk istentiszteleti keretek közé az ünneplést.

Húsvétra való felkészülésben feldiszitettük templomunkat, az udvarban levő szinben az ágakat tojással,

Tojásfa készítés Kocsordon

virágokkal, báránnyakkal kompozícióba rendeztük. A férfiak a nehezebb munkákból alaposan kivették részüket. Az ünnep lelki tartalmával ismerkedhettek gyermekeink és az érdeklődők Virágvasárnap alkalmával. Húsvéthétfőn versekkelénekekkel locsolkodásra került sor a tanácsstermünkben.

Istené az áldás minden jóért életünkben!

Bartha Mária-Zsuzsánna

III. Unitárius Univerzalista Női Konferencia 2017. február 16–19. Asilomar, Kalifornia

Gyönyörű időre számítottunk a csodás Kaliforniában, a Monterrey Öbölben, Asilomar természetvédelmi területen elhelyezkedő konferenciaközpontban, a Női Konferencia idején.

A világ legrendszerezesebben és legalaposabban kutató óceáni öblében, néhány órára kisütött a nap, megjelentek a fókák, majd visszahúzódtak. Igazi ajándék volt a kezdőnapon.

Lelkesen érkeztünk, Magyarországi Egyházkerületből négyen vettünk részt a jeles eseményen: Léta Erika, Maróthyiné dr. Tóth Erzsébet, Róka Lászlóné Mária illetve Bartha Mária Zsuzsánna. Örömmel üdvözlöttük a népes asszony és lánycsoportot Erdélyből is. Élmény találkozni a nemzetközi unitárius nőszervezetben tevékenykedőkkel a világ minden tájáról, Európa több országából, Dél Amerikából, Afrikából, Ázsiából.

Az első világméretű Nőszövetségi Konferencia 2007-ben Houston, Texasban, a második 2012-ben Marosvásárhelyen került megrendezésre. A különleges és távoli helyszín méginkább felvillanyozott mindannyiunkat. A bőség zavarával küzdöttünk a gazdag programkínálatot tekintve, hiszen annyi esemény zajlott párhuzamosan. Ugyanakkor előadásokat, áhítatok megtartását vállaltuk.

A konferencia központi témája „Globális Kapcsolatok Szövése – Együtt az Igazságosabb Jövőért”. Körbejárva a témát, több szempontból együtt gondolkodva, énekelve, érezve az egészség, erőszakmentesség, oktatás, gazdasá-

gi lehetőségek és vezetési képességek fejlesztése alapján dolgoztunk.

Sor került reggeli istentiszteletekre, esti gyertyafényes kiscsoportos áhítatokra, sok zene, előadás, megbeszélés közben kötöttünk életre szóló barátságokat.

Lelki táplálékkal megerősödve, azzal a meggyőződéssel indultunk a hosszú útnak hazafelé, hogy részei lehetünk egy világméretű szervezetnek, nőtestvéreink élnek e Föld minden szegletében. Egymástól pedig sokat tanulhatunk!

Bartha Mária Zsuzsánna

Pillanatkép a konferenciáról

Kesergések és felemelkedések

Eső előtt, eső után... a napokban ilyen hangulata volt Kálmánnak. Húsvét előtt és után sok megrendelése volt. Fáradtak érezte magát, és el is határozta, hogy visszavesz a lendületből. Akármilyen fiatalnak érzi magát, eljárt felette az idő. A keze sem a régi, a szeme sem, zsibbadnak a lábai... cudar ez az öregség... Jó lenne már egy kicsit megpihenni, élvezni az unokák nevetését, esténként mesélni nekik, elvinni őket vidám-parkba, titokban fagyit ebédelni velük, és egy kis savanyúcukorral elnyomtatni. A gondolat mosolyt csalt az arcára, aztán rögtön bevillant az emlékkép a felesége, Jolán temetése utáni eseményekről. Oh, de fáfejű tud lenni, hogy is engedhette meg magának, hogy összevesszen Andreával, az ő egyetlen szem kicsi leányával. Azóta sem beszéltek... a büszkeség, ezt is tőle örökölte... már nem is emlékszik, hogy mi váltotta ki a veszekedést. Csupán az ajtó csattanására és az utána lepergő vakolat hangjára emlékszik. Azóta is bánja, hogy nem szaladt utánuk. Szegény Bandi, meg csak állt, tekintetéből az „ezt nem hiszem el”-t lehetett világosan kiolvasni. Ő legalább szóba áll még velem, kéthetente megkérdezi, hogy vagyok.

71 év, elszállt, elrepült, néha robogott, s most egyedül ücsöröghet megannyi emlékkal, a műhelybe, melyért veritékes munkával harcolt. Talán házassága nagy részét is itt töltötte, gyermekeit nem is látta felnőni. Érdemes volt? Hol vannak a csendes nyugdíjas napok, melyekre oly sokszor vágytunk Jolikával. Lefekvés előtt nagyokat sóhajtottunk, és vágyva vágytuk, a pihenés, az unokákban való gyönyörködés idejét, a nyugalom napját.

Hirtelen villanásként érkezett a felismerés, most érkezett el az idő. Összeseperte a földön szanaszét elterülő forgácsot, helyére tette az elől hagyott számszámokat, gondosan kimosta a páctól megszáradt ecseteket. Órákig tett-vett, míg azt nem érezte, hogy ennél nagyobb rend és tisztaság nem is lehetne. Lekapcsolta a villanyt, és a kislakattal bezárta az ajtót. Közben azon gondolkodott, hogy bezárja egy élet munkáját, és nem szomorúságot érzett, hanem békét és nyugalmat. Mert elhatározta, hogy elkezd egy másikat. Bicegve ment be a házba, és tudta, hogy újrakezdeni soha nem késő, egészen belelkesedett. A házba beérve rögtön a kiskonyhába ment, felvette a telefonkagylót, tárcsázott. Egy csöngetés... kettő... három... Fiatal, energikus női hang szól bele: Haló... Szervusz, Bogaram! Apu vagyok!

Szabó Csengele

Garai Gábor: Példázat a szeretetről

A szeretetet szét kell osztani
az emberek között - hogy el ne fogyjon.

Azért teszel félre egy maroknyi kovászt,
hogy kenyeret kelessz és süss belőle,
s azzal egész háznéped jóllakassad.

Ha nem őrzöl meg egy kevés kovászt
utoljára dagasztott kenyeredből,
tékozlásod bélyegét éget
homlokodra, és sorra elhagynak híveid.

utolsó falás kenyered akár
tűzbe is vetheted; ha kovász
ég el, éhenvész házörző kutyád is.

Ha nem adsz - vagy nem kérsz cserébe
kovászdért - kovászt, s a szomszédod is így tesz,
egész országok elnéptelenednek.

(Persze, a kovász se mindent keleszt meg,
ha sárba gyúrod, abból nem kenyér lesz:
nem osztja szét s nem őrzi meg magát.)

A szeretetet szét kell osztani,
mert természete szerint oszthatatlan;
mikor már másnak nem jut,
magadnak sem marad belőle.

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének kiadványa. Megjelenik kéthavonta.

Alapítási év: 1947. HUISSN 01331271. Szerkesztőbizottság: Kriza János főszerkesztő.

Szerkesztők: Bartha Mária Zsuzsánna, Retkes Attila, Szász Adrienne, Farkas Wellmann Éva.

Lapterv, tördelés: Kriza János. Szerkesztőség címe: 1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4.

Telefon/fax: 311-2801; unitariusélet@gmail.com; Index: 25 842.

Terjesztő, felelős kiadó: Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete. Előfizetés: mue@unitarius.hu; Éves előfizetés ára: 3.600 Ft.

A lapszámok interneten elérhetők a tudastar.unitarius.hu oldalon. Adományokat szívesen fogadunk. Bankszámlaszám: 11713005-20011631.

Nyomda: Heroes Group Kft. 1097 Budapest, Vaskapu u. 17-21. Felelős vezető: Földházi Árpád

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség álláspontját.